Awmdawm Hkrunlam Hpe Chyipmak Ashep Hkawm

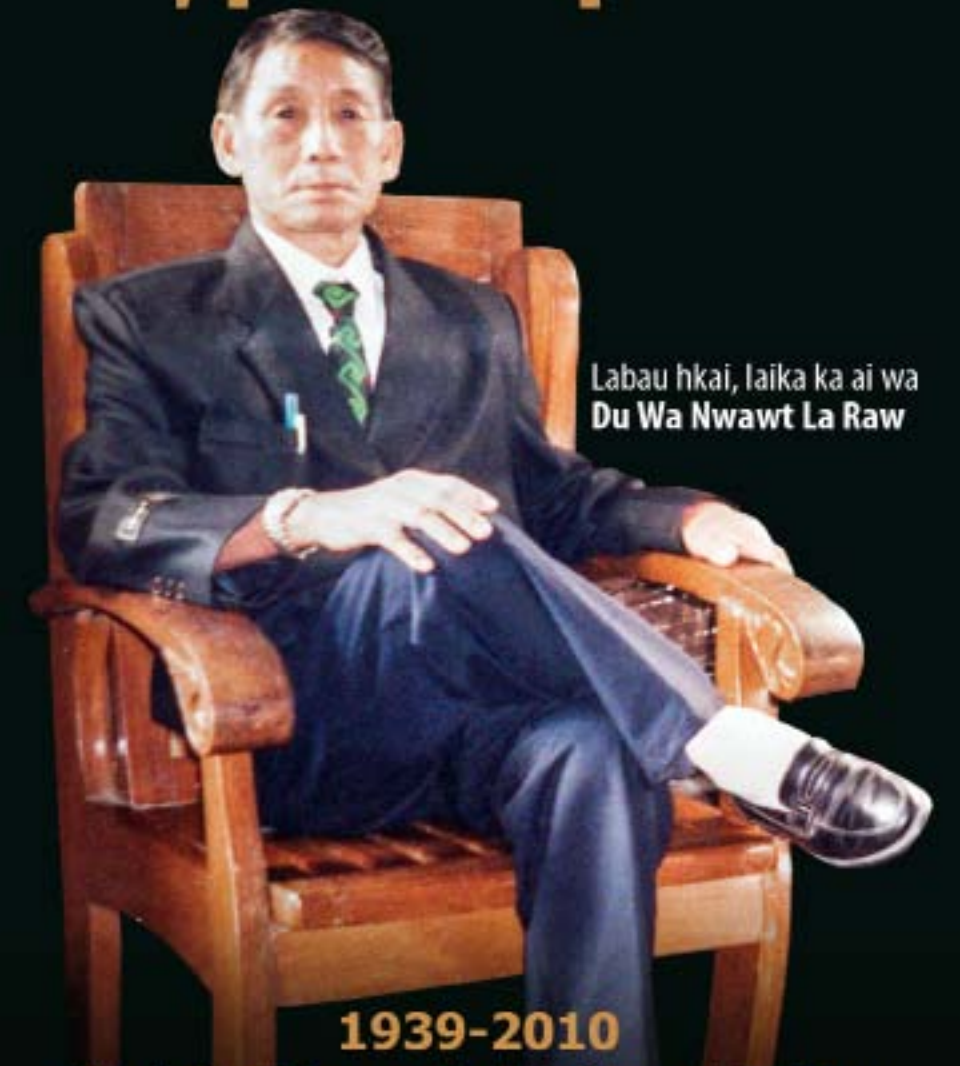

Labau hkai, laika ka ai wa
Du Wa Nwawt La Raw

1939-2010

Marip La Mawng Du Wa Nwawt La Raw

KIO Maigan Kyithkai Dat Kasa A Labau

NUMHTET GA

Shawng ningnan Hpan Wa Ningsang, Chye Wa Ningcyang, Karai Kasang a chyeju hpe shakawn ai. Ngai hpe shaprat ai chyinghkai wa Du Wa.Nwawt Hpaga Zau Awng hte chyinghkai Nu Du Jan. Waga Ja Lu yan hpe chyeju dum shakawn shagrau masat masa galaw dat nngai. Ngai hpe lam woi madun, garum shingtau la ai, kahpu kanau, mayu dama, kashu ka hkri, makyin jinghku ni, KIO & KIA Wuhpung Wuhpawng hte Ningbaw Ningla, ni yawng hpe grai chyeju dum nngai.

Ngai Nwawt La Raw gaw hpaji kung kyang nna, hkum tsup ai laika ka sara nrai nngai majaw ra rawng ningra ai lam ni mung nga na sai. Chyeju hte hti sharai, jahpring shazup la ya marit. Ndai labau laika gaw, lai wa sai prat hta Jinghpaw Wunpawng Amyu sha ni a Mung masa lam, Sut masa lam, Shinggyim nga pra lam ni asin chyip rai nna, kata la na lam law law nnga ai aten hta hkawm sa ra ai nye a prat mahkrum madup hte dep hkap mu chye lu ai hpe sha mahta ai nye a labau kadun hte kaji kawa ni hkai dan, tsun dan ai hpe sawk sagawn lu ai lam ni hpe sha hkai dan, ka da lu ai rai nngai. Kadai wa hpe mung jahpoi ahpyak shagrit ai lam nbyin wa uga. Shakawn shagrau lu ai lam she rai wa u ga

Ndai lai ka hpe ka shapraw ai a yaw shada ai lam gaw, hpang e nga pra sa wa na rai nga ai kashu kasha ni a matu labau hka nkap uga. Shawng daw na kaji kawa ni galaw mat wa ai magam bungli ni hpe mu chye la nhtawm, hkringhtawng shachyaw, myit ningchyan shaw la lu mu ga. Tinang amyu a labau hpe kyem rem mazing let ta tut hkrang shapraw wa lu uga.

Kaji kawa ni hta grau kung kyang, su hprang ai kashu kasha ni tai wa mu ga ngu yaw shada nngai.

Ndai laika buk hpe hti la lu ai kashu kasha ni kadai rai timung Jinghpaw Wunpawng Mungdan hte Amyu htunghking, kahpu kanau, mayu dama, kashu kahkri rosai bawpa ni shada da tsawra makawp maga manu shadan hkat chye ai ni tai wa uga. Mungkan a manawt tingsawt hte mung bung pre dep hkap nna, mungkan a madang de chya sa wa lu ai, Karai Kasang a man hta mung dan dawng ai ni byin tai wa lu hkra shakut sa wa lu mu ga law.

Ngai hte rau magam gun hpai lai wa sai Myu Tsaw, Mung tsaw Share Shagan manang ni, Ningbaw Ningla n'kau ni, Myu hte mung dan a matu asak jaw ap nawng lai mat wa sai yawng ni hpe hkung ga
jaw dat nngai.

Jinghpaw Wunpawng Amyu sha ni, Wuhpung Wuhpawng hte Ningbaw Ningla ni langai hte langai galaw nga ai yi ngam, magma bungli nbung tim bungli garan galaw ai rai na re.. Myit mang yaw
shada ai lam bandung langai de sha du wa lu mu ga.

Numhtet numra ai wa

Marip Lamawng du wa Nwawt Law Raw
KIO maigan kyithkai dat kasa

Awmdawm Ngu Ai Hpe Chyipmak Ashep Hkawm

Marip La Mawmg Du Wa Nwawt La Raw

KIO Maigan Kyithkai Dat Kasa A Labau

Marip Lamawng du wa Nwawt La Raw a
Myitdum Masat
(1939 - 2010)

Labau hkai, laika ka ai wa:
Marip Lamawng Du Wa Nwawt La Raw

Jinghpaw Wunpawng Mungdan, Myitkyina

Copyright@2022.
Printed by Nwawt Family,
Limited Edition
1,000 copies,
First Print 2022.

APRAT HKRUN LAM HTA SHAKUT SHAJA NA KASI LA MAI AI LABAU LAIKA

Du Wa N Wawt La Raw gaw, shi a labau hpe kadun dawk hku ka tawn da ai rai tim, mu hti ai ni gaw, galu galang shachyaw myit la mai ai, manu dan ai laika rai nga ai ngu nna mu lu ai. Shi shangai dai daw wa ai gaw 1939 ning rai nga ai majaw, shi a dai daw bu ga ginra de, No. 2 Mungkan Majan byin nna Japan hpyen ni du shang wa ai aten hta gaw, shi mu lu ai hpe matsing chye ai ma kaji aprat asak aten naw rai nga ai. Dai aten hta shi mu lu ai mabyin ni, mahkrum madup ni hpe, shi a labau laika hta ka shalawm tawn ai mung, prat pra sa wa na kashu kasha ni, amyu masha matu mara ni a matu manu dan ai lam rai nga ai law.

Du Wa N Wawt La Raw gaw, shi a asak (10) ning jan kaw nna, ja gumhpraw tam kan bau amu galaw wa sai, tara shang ai hpaga amu ni, tara hte n htan shai ai hpaga amu ni, katsing galang rai nga ai chyasam maigan mungdan de du hkra hpaga amu galaw lai wa sai lam ni ka tawn nga ai.

Wunpawng Mungdan Shanglawt(KIO)magam amu shang galaw gun hpai wa ai aprat hta e, magam amu matsun madun dat ai hpe galaw gun hpai lai wa ai gaw, shi a matu nsin chyip myi n mu ai nsin kata kaw, lata layung ladawn nna madun dat ai amu bungli ni hpe, shakut galaw gun hpai wa sai lam

hte dai aten hta byin hkrum wa sai shi malap n lu ai mahkrum madup ni hpe , kadun ai hku ka shalawm tawn nga ai. Dai lam ni hpe n na yu ai kashu kasha ni, amyu masha matu mara ni matsing tawn mai ai lam mung rai nga ai.

Du Wa Nwawt La Raw shi a aprat mahkrum madup labau hpe ka tawn da lu ai gaw, masha hkum n nga mat tim labau gaw nga nga na lam, masha si mat tim amying gaw n si mat na lam rai nga ai. Dai hta n ga, shi ka tawn da ai labau laika hta e, kasi la mai ai myit shachyaw la na lam ni law law rai nga ai majaw, prat pra sa wa na kashu kasha ni, amyu masha matu mara ni ban hte ban a matu, galoi mung n htum n mat mai ai, MANU DAN SALI SUTGAN HKRINGHTAWNG jaw tawn da ai lam mung rai nga sai law.

Gauri Zau Seng.

MADI SHADAW AI GA KUMHPA

Mungkan shinggyim Amyu Bawsang shagu gaw, tinang Amyu a ginru ginsa labau, tinang lakung lama ni a ahtik labau Mau mwi manu ngu ai hpe manu shadan matsing ningting da chye ai ni hkrai rai ga ai.

Ya ndai Marip Lamawng Du Wa Nwawt La Raw mung, Wunpawng Mungdan hte Amyu sha lawt lu lam magam gunhpai lai wa ai shaloi na mahkrum madup hpe htawm hpang kashu kasha ni labau hkai kasi ningli la na matu ka da ai rai nga ai.

Dai hta Wunpawng Amyu sha ni a matu mung, Labau shang rai nga ai 1964 ning hta K.I.O kaw nna, K.I.O dat kasa hku India de Du Kaba Nchyaw Tang hte rau sa wa ai shaloi, Mungdan hte Amyu sha ni a matu hkrum katut ai lam gaw, mabyin teng hkrak rai nga ai. Ndai mabyin mateng lam hpe gaw, Wunpawng Amyu sha ni a rawt malan hkrun lam hta labau shang ai lami laman langai nan rai nga ai law, ngu nna Sak se hkam dat ya ai.

Ninghtoi;-8.3.2021

Zaobugthan 8/3/2021.

Du Daju Zao "Bug Than"

MALAWM NI

CHYINGHKAI WA HPE CHYEJU DUM AI.		11
CHYEJU DUM GA		13
1.	Chyinghkai Wa Duwa Nwawt Hpaga Zau Awng A Labau Kadun	15
2.	Daidaw Sa Wa Ai Ten	21
3.	Hpaji Sharin Ai Aten	23
4.	Sutgan Ja Gumhpraw Hpaga Ga Sharin Hpang Ai	25
5.	Maigan Shayi Nlata Ai Nwawt La Raw	33
6.	Shanglawt Hpynela (Kia) Galaw Sa Wa Ai	35
7.	Ginsi Hpyendap Gawde Sa Ai Lam	37
8.	India Mungdan De Kio Kyithkai Dat Kasa Rawt Sa Ai Lam.	49
9.	Nsin Htawng Kata Lu Sha Gam Nna (Hunger Strike) Gum Lang Ai Lam	53
10.	India Assam Rifles Kaw Na Dr. Kaba Sa Nna, Nsin Htawng Kaw Na Shalawt Dat Ai.	55
11.	Nbung Li Ntsa Kaw, Kalang Bai Myit Dawdan Ga Sadi Garan Hkam La Ai.	57
12.	India Mung Dan Kaw Nna, Kanu Jinghpaw Wunpawng Mungdan De Bai Du Wa Ai	59
13.	1969 Ning May (5) Hta Singgai Ga, Jummaw Kaw Du Nga Yang Mung Masha Ni Hpe Myen Asuya Hpyenla Ni Zingri Sat Ai.	61
14.	India Htawng Kaw Nna Lawt Wa Ai Hpang Tsaw Ra Ai Chyinghkai Nu Hpe Wa Lu Hkrum Sai	65
15.	Kummyunit Mung Masa Kaw Nna, Tinang Jinghpaw (Kachin) Mung Masa De Bai Kayin Myit Wa Ai Aten	67
16.	Mayaw Htinggaw De Ai Hte KIO&KIA Magam Gun Hkring Sa Ai	71
17.	Du Jan. Lahpai Ja Awng Ai Labau Kadun	73

18. Northern Fronteir Development Agency (NFA), New Project Area Ngu Ai Pangsau Yang Mare Nnan Hta Gaw Sharawt Masing Dawm Mat Ai 77
19. Nfa Myutsaw Mare Kaw Nna Nbawn Buga, Awnglawt Mare De Htawt Sit Shanu Nga Ai. 79
20. Awnglawt Mare Kaw Shanu Nga Ai Aten Hta Gunhpai Ai Magam Bungli Ni. 81
21. Awng Lawt Mare Hpe Myenhpyen Wa A Lata Kaw Nna, Hkye Tawn Da Ai. 83
22. Myitkyina De Htawt Sit Shanu Nga Ai 87
23. Marip Lamawng Duwa Nwawt La Raw Shangai Shaprat Da Ai Nshang Hkrat Kasha Ni 89
24. Marip Lamawng Duwa Nwawt La Raw Sumsing Mungdan Wundoi Mat Wa Sai 91
25. Marip La Mawng Du Wa, Nwawt La Raw (KIO Kyithkai Dat Kasa India) Kaw Na Kashu Kasha Ni Kasi La Mai Ai Lam Hte Laklai Ai Lam. 93
26. Marip La Mawng Du Wa Nwawt La Raw(KIO Maigan Kyithkai Dat Kasa)Asak (71)Ning A Labau Ginchyum 95

CHYINGHKAI WA HPE CHYEJU DUM AI

Chyinghkai Wa Du Wa Nwawt La Raw gaw annau ni hpe labau mungga hku hkai tsun dan ai sha n-ga, labau laika buk hte nan matsing sumhting ginlen da ya lu ai majaw chyeju dum ai. Chyinghkai Wa kaw nna laklai ai sharin hka ja la lu ai lam ni gaw Kachin Philosophy, Jinghpaw Wunpawng a htung lai ningli, myit masa nga pra lam, makyin jinghku roisai bawpa, nga yawng nga pra hkuhkau tsawra kanawn mazum ai lam, prat a sak hkrung lam (way of life) nan rai nga ai law.

Kasha Slg.Nwawt Hkun Seng

CHYEJU DUM AI

Ndai labau laika buk hpe byin tai wa hkra labau ka lajang tawn da ai, maumwi hkai tawn da jaw ai tsaw ra hkung ga ai, chyeju madu chyinghkai Wa, Marip Lamawng Duwa Nwawt La Raw (KIO maigan kyithkai dat kasa) hpe ndang tsun hkra chye ju dum dik ai. Shakawn shagrau arawng la nngai. Chyin hkai wa hpe shangai shaprat dat ai ji. Du wa. Nwawt hpaga Zau Awng hte twi.Du Jan. Waga Ja lu hpe mung chyeju dum dik ai.Chyinghkai wa hpe ma kaji ten hta, laika hpaji sharin na matu, lam woi madun la ai gu Slg. Tingba Tang hte moi dim Jan. Nwawt Roi hpe mung chye ju dum ai lam tsun mayu ai. Chyinghkai wa hpe lam woi madun la ai myu tsaw Share Shagan Ningbaw Ningla ni hte Wunpawng Mungdan Shanglawt Asuya KIO&KIA hpe mung grai chyeju dum ai.

Ndai labau laika buk hpe madi shadaw ai ga kumhpa ka jaw ai Hkungga tsawra ai,

Dukaba Gau Ri Zau Seng hte Du Daju Zao "Bug Than" yan hpe mung na chying wa chyeju dum nngai.

Chyinghkai wa asak hkrung nga ai aten ladaw hta kanawn mazum ai, garum shingtau la ai, chyinghkai Wa a manaw manang ni, makyin jinghku, kahpu kanau, mayu dama, kashu kahkri ni yawng hpe mung chye ju dum ai.Anhte kashu kasha ni kaw nna, laksan chye ju nlu htang ai raitim, Karai Kasang gaw yawng a ntsa e shaman chyeju jaw ya uga law.

Tsawra ai chyinghkai wa, mungkan ntsa hta nnga mat ai mi raitim, makyin jinghku ni hpe ndai laika buk hte htet dat mayu nngai. Chyinghkai wa a kashu kasha ni hte, Nwawt rosai bawba ni hpe lam woi madun la na hte shada da tsawra mahku mara kanawn mazum ai lam gaw dingyang rai nga ga ai. Makyin jinghku makyit mahkai ai lam gaw, nhtum hkayan zawn ngang grin nga uga. Prat hte prat mungkan ntsa hta matut pra sa wa na rai nga ai, Nwawt roi sai bawpa, kashu kasha ni mung tsawra ai chyinghkai wa ka lajang tawn da ai ndai labau laika buk hpe n'shamat kau ai sha, ban hte ban kyem rem mazing lu uga, labau lasang ni hpe matut ka shapraw lu uga. Mungkan lahkam dep ai, kungkyang galu gaba ai kashu kasha ni tai wa lu hkra shakut sa wa ga law.

Chyinghkai Wa, asak naw hkrung nga ai aten hta, tsun dan, hkai dan, htet tawn da ai Mung masa, Sut masa, Shinggyim lailen masa lam ni gaw an nau ni a ntsa e prat tup malap nlu ai manu dan dik ai asak hkrung lam hpe shabyin ya lu ai mungga ni nan rai sai law.

Yawng hpe chyeju dum hkungga let,

Kasha, Slg. Nwawt Naw Awng.
SNN.260. Shatapru, Myitkyina

1

CHYINGHKAI WA DU WA NWAWT HPAGA ZAU AWNG (British Kaichyan) A LABAU KADUN

Nye a lam hpe garai ntsun shi yang, Shawng nnan, ngai Nwawt La Raw hpe shangai chyinghkai da ai chyeju madu tsawra ai chyinghkai wa Du Wa .Nwawt Hpaga Zau Awng hte chyinghkai nu Du Jan.Waga Ja Lu yan hpe chyeju dum shakawn shagrau masat masa galaw dat nngai. Dai majaw chyinghkai wa a labau kadun hpe shawng hkai tsun dan mayu nngai.

1942 ning hta 1. General Merrill hte 2. Major Rosina hpyen hpung ni, Du Wa Nwawt Zau Awng hte Kanau Nwawt Hting Nan Naw ni Lamawng Langa tu ga kaw du ai shaloi, Samaw ga kaw nna Japan hpyen hpung ni du shang wa ai majaw chyinghkai wa yan nau gaw, bum ga nta hpe kabai tawn nna, gumra tauta lam hkan let gumra jahpraw langai hte chyinghkai Nu Waga Ja Lu hte kasha ni rai nga ai: 1. Shd.Nwawt Gam (Jau nnga mat sai) 2.Shy.Nwawt Ja Ing 3. Shd.Nwawt Gum Ja Naw 4. Shy.Nwawt Lu Hpa 5. Shd.Nwawt La Raw hte mare masha nkau mi, British Hpyendu General Merrill hte Major Rosina yan hte rau, Zanan hka hkahku de woi hprawng makoi tawn

sai. Dai shara hta shata mi daram makoi rawng nga ai aten, Japan hpyen hpung ni bai du dep lung wa ma ai majaw General Merrill hte Major Rosina matut hprawng na matu, chyinghkai wa shi a gumra jahpraw hpe kumhpa jaw dat sai. Dai hpe General Merrill kaw nna, grai kabu let chyinghkai wa hpe shakawn shagrau masat masa galaw ai lam mung hkam la lu sai.

Hpang jahpawt e, Du Wa Nwawt Zau Awng hte shi a kanau ni rai nga ai, Shd.Nwawt Naw, Shd.Nwawt Tang Raw hte Shd.Nwawt Ja Yaw ni yawng British hpyendu Capt. Darlington hte Maj. Rosnar ni woi awn nna, N-yam ga kaw nbungli hte ration (lu sha) jahkrat sha nna, akajawng sha Kachin Levies dap hpaw hpang wa sai. 15.5.1942 ya shani Sumprabum hpe Japan ni zing la kau sai majaw 1.Maj. Rosina 2. General Stilwell 3. General Merrill 4. Capt. Darlington hpyen hpung ni hpyenla (50) tup rau India mung de hprawng nga sai. Shata (3) tup na sai hpang, 8-8-1942 India kaw na 1. Lieutenant col. Campbell 2.Capt. Leach yan hte Gurahka hpyendap ni hte hpawn, bai nhtang lung wa nna levies dap bai hpaw jat sai. Ndai dap ni hte Du Wa Nwawt Zau Awng woi awn ai hpyen hpung ni yawng pawng nna, bai nhtang kasat na matu shajin mat wa sai. Dai aten hta, Du Wa Nwawt Zau Awng gaw C.I.T ngu ai British kaichyan magam lit hpe woi awn galaw let Sumprabum hpe gara hku shang gasat yang mai na hpe sawk sagawn hpaji daw ai wa rai nga ai.

Ndai zawn British hpyen hpung ni hte chyinghkai Wa ni gaw, majan gasat na matu hkrun lam kaw shajin nga ai aten, anhte a mare Lamawng langatu ga, Shapawm ga hte Ribum mayan hta Japan hpyen hpung ni hpring tup rai mat sai. Nhprawng ai sha naw ngam nga ai mare masha nkau mi hpe Japan ni rim la hkrum sai. Anhte ni Zanan hka hkahku kaw hprawng nga ai hpe, Japan ni chye mat ai majaw ndai hpung hpe woi awn ai Du Wa Nwawt Zau Awng a madu jan, Waga Ja Lu, Jinghpaw shawanang hkinchyi kaba li ai re. Kasha ni hte hpawn mu tam jang, mu ai kaw sat kau na matu hkan tam wa masai. Dai

aten, Japan hpyen hpung ni kaw nna rim la hkrum ai ni gaw: 1. Shd.Ningrang Tu (Ladi disen) 2.Shd.Nwawt Sinwa Naw 3. Shd.Nwawt Wun Tu hpe rim ai raitim bai hprawng lawt lu mat sai. Dai hpang, nhtoi 10 ya na sai aten hta chyinghkai Wa Du Wa Nwawt Zau Awng woi awn ai Kachin Levis dap ni gaw, anhte nga ai nam de lung wa nna Nu hte annau ni hpe sa woi la nhtawm, grau shim ai de makoi tawn sai.

1.Sergeant. Nhkum La, 2. Naik Sana Tang ni Ribum ga hte Nsau ga de du wa nna, hkyet lam kaw Japan ni hpe hkap gap ai shaloi, Nwawt Sinwa Naw hte Ningrang Tu (disen) yan mung bai hprawng lawt wa sai. Matut nna, nsin kata hta masawp amya let namdawk hprawng mat wa sai majaw, anhte ni hpe Japan hpyen hpung ni nmu tam mat sai.

1942 December hta Durip buga masha ni Gatgu hka hte Dagraw hka lapran, Ndau Tu nga ai, yi yinwa de hprawng nga ai aten, Kawapang kaw na lung wa ai Japan ni hpe Kayun Tu Zau woi nna amya lung wa ai. La wangan hte shabrang ni British Levies dap hpyen shang galaw ai hpe Japan ni chye sai rai nna, mare kaw ngam nga ai la kasha ni hpe hpun ni hta gyit noi nna, kayat jep zingri san jep ai lam gaw laja lana rai lai wa sai. Num kasha ni hpe gaw laksan yawng mahkawng tawn ma ai. Mare ting na chyahtai panep ni yawng, lahkawn nep tawn nna, du sat yamnga ni hpe kam ai hku, gap sat sha nhtawm, mare ting na tsa chyaru ni hpe shaw shangun ai hte lu sha let asak gawng kung ai dinggai ni hta lai nna, asak hkum gawng naw ram ai, n-gun naw rawng ai myu shayi sha ni yawng hpe nse nsa roirip ai lam galaw ma ai. "Ndai gaw Japan htunghking re, ndai hku hkungran poi galaw ra ai," ngu nna tsun let Japan hpyen hpung ni, Jinghpaw Wunpawng myu sha ni hpe roi rip dip sha ai lam, nga lai wa sai. Matut nna, Slg. Hpaudaw Tu a yi yinwa kaw na Num La shayi shadang yawng hpe porter lit gun shangun ai sha n'ga, labu palawng yawng raw kau nna, singgu krin (hkangla) woi pru hkawm ma ai.

Ndai zawn zingri roirip nga ai aten hta, Major. Rosina

a Kachin Levies dap ni hte Durip ga na Slg. Tingba Tang, Du Wa. Nwawt Zau Awng ni gaw nam dawk let lam woi awn nna, Nding ga hte Hkalen ga lapran hta Japan ni hpe hkap htim gap gasat hkye la lu sai. Dai shaloi, Du Wa. Nwawt Zau Awng hte Slg.Tingba Tang gaw, gap gasat nga ai aten hta "Durip bu ni num la yawng hprawng mu law, anhte Japan ni hpe gasat shang wa sai," ngu nna jahtau dat ma ai. Mare masha ni hpe Japan a lata kaw na gap je la lu nna, Slg. Hpundaw Tu a yi yinwa de bai woi wa sai.

2-12-1942 ning hta, Durip bu ni a yi yinwa hta: 1. Major Rosina hte Levies dap ni 2. Captain. Ndau Krang 3.SB. Major. Nang Hkri Hpung 4.SB. Waju Hkawng 5. Jemidar. Nsen Shawng ni gaw, hpyendap jung let nbungli kaw na ration jahkrat sha nga sai. Dai ten hta Durip ga kaw na Lamawng langatu ga, Sumprabum du hkra dap shara garan jung da sai hku re. Majan gasat na matu ningbaw ni gaw 1. Lieutenant. Pauhka Naw (ningbaw, Jahtuzup) 2. Sergeant Wadam Hkawng (Putao) 3. Naik. Nwawt Htingnu Naw (Lamawng ga) 4. Naik. Nhkum Naw (Hkagaranyang) ni re. Kaduk lam mali hku nhkrun htu nna, hpyenla ni hpe hkap tawn da shangun sai. Duwa Nwawt

General Stilwell and General Merrill

Sumprabum

Zau Awng a nta nbang maga de hpyen dabang (barrack) pa galaw tawn nna, dai shara hta hpalen ngut sai hte Sumprabum de shang gasat sa wa sai. Dai shaloi, gara hku shang gasat nam-dawk ai lamuga sumla (map) hpe Du Wa. Nwawt Zau Awng lam woi let Myitkyina lam maga de shani shana hkap gap nna di la lu sai. Suphka buda gap ai shaloi, Naik. Sharoi Naw sum mat sai. Dai hpang Tayang kaw nna Du Wa.Nwawt Zau Awng woi awn let mare buga de bai nhtang woi wa sai.

1944 ning hta, Du Wa. Nwawt Zau Awng gaw, Sumpra bum kaw nga ai Japan hpyendap dawm mat ai hpang, bumga Zanan hka hkahku de hprawng nga ai mare buga masha ni hpe bai kahkyin la nna atsawm sha bai woi nga sai.

1945 ning hta, Sumpra bum de British ni bai du wa ai aten, 1. General Stilwell 2. General Merril 3. Major Rosnar 4. Captain. Darlington lawm ma ai. Japan gasat ai hpe chying-hkai Wa Du Wa Nwawt Zau Awng nam dawk let awng dang hkra woi awn shang lawm wa ai majaw General Stilwell kaw nna, mying kaja shagrau sha-a ai, laika pa masat langai jaw da sai. Dai shagrau sha-a lekmat sha n-ga, nhkudaw sinat song pyong-1, hte sinat kadun-1, kumhpa jaw na lam mung tsun tawn da ai. Dai laika hpe chyinghkai Wa kawa ndum hta ma-ep kyem da ai re. World War II hkoi mat sai hpang, mungdan simsa wa sai majaw, hpaga yumga lam hte makyin jinghku ni hpe kawan hkawm na matu Hugawng pa de bai yu wa sai. Dai aten hta chyinghkai Wa Du Wa Nwawt Zau Awng gaw Hu-gawngpa, Nbawn ga, Kumsau kahtawng na Dama Slg. Kumsau Nan Zau + Jan. Nwawt Ip Lu yan a nta kaw 1946 ning hta nnga mat wa sai hku re. Hkumtsawp hpe Hukawng pa Dama Kumsau kahtawng hta makoi mayang da nna, sawm hpe gaw anhte Marip Lamawng Langa Tu ga de bai kalang wa lup sai. Chyinghkai wa hte anhte kaji kawa ni gaw, tinang nga ai bumga langai sha n'rai, Hugawng pa na Mungdu (12) hte mung mahkri shawn jinghku hku ai re. Munghkawm dan na, Hpunau Sam

(Tai or Shan) amyu ni hte mung grai tsaw ra let kanawn mazum hkuhkau lai wa sai re. Dai majaw anhte a katsa Dawnghka U Ne Thet gaw ngai kahkri Nwawt La Raw hpe anhte a kaji kawa labau hkringhtawng hpe bai tsun dan hti dan lai wa sai.

Note: Chyinghkai Wa Nwawt Zau Awng hpe British ni a mying kaja shagrau ai lekmat hpe Wa a kanau Slg. Nwawt Htingnan Naw Ledo hpaga hkawm sa ai aten hta, majan dang nna wa mat ai British hte Amarican hpyendu ni hpe madun na matu la sa wa ai shaloi, Hkangbum hta modo dagup grawp lawm mat ai majaw Ledo mare na US tsi rung de tsi sa tsi nga yang tsi rung hta lekmat shamat kau sai.

2

DAIDAW SA WA AI

Duwa Nwawt La Raw gaw 1939. January 5, hta Sumprabum Ginwang Lamawng Langatu mare kaw Duwa Nwawt Zau Awng (Kachin levies C.I.T) British kaichyan hte Du jan Waga Ja Lu yan kaw nna, shangai shaprat dat ai kasha hpungdim re. Chyurum ai kahpu, kanau kana ni gaw: 1.Nwawt Kaw Ing + Slg.Sana Naw Jan, 2. Nwawt Gam (kaji ten kaw na n nga mat) 3. Nwawt Lu Hpa + Slg.Ningrang Awn Naw Jan hte 4. Slg.Nwawt Gum Ja Naw + Jan. Wangan Kai Raw ni rai nga ai

3

HPAJI SHARIN AI ATEN

1950 ning hta ngai Nwawt La Raw hpe gu Tang Tingba hte Moi dim Nwawt Roi gaw Lamawng Langa Tu ga kaw nna, woi la nhtawm, Durip Jau Jawng hta jawng shalun ai. Slg. Nwawt Zau Gam hte tsang 2 du hkra jawng rau lung lai wa sai. Laika sanpoi shagu hta No.1 hte No.2 madang hte awng dang lu ai majaw Wajau Rev.Fr. Maccaboy hte jawng up sara ni a kumhpa shagrau masat jaw ai hpe hkam la lu sai. 2 ning lung yang tsang II lu sharin da sai. Dai ten hta Durip ga kaw tsang-II sha hpaw ai. Tanghpre hta tsang-III, Sumprabum hta tsang-IV sha naw nga ai rai nga ai. Dai hpang, hpu Nwawt Gum Ja Naw machyi mat ai majaw, chyinghkai nu hpe nta gap garum na matu Durip ga kaw nna, Lamawng Langa tu ga de bai lung mat wa ai.

Nta gap nga ai aten hta, mayu Nmaw ni gaw, anhte dama ni kaw nna, kachyi gaili jan langai nbang lu jang, nu nam hpe bai ndat jaw sai, nga nna pat shingdang tawn ai mungga nga ai. Dai majaw nta gap ngut ai hpang, Wa Nawng Nwawt Htingnan Naw a manang tai nna, Hugawngpa Nbawn kahtawng,

Kumsau ga kaw nga ai, gu Slg. Kumsau Nan Zau kaw nna, kachyi gaili gaitawng (105 tup) rawng ai hpe hta la saga ai.

Dai aten hta, Danai ga kaw jawng lung na matu Slg. Tabung Awng a nta hta wa Nawng Nwawt Hting Nan Naw sa nna, jahkrup yu ai shaloi, Danai mare hta tsang-I sha naw hpaw taw ai. Danai ga gaw myu mare kaba nrai shi ai, Balik marai (5) ram sha naw nga shi ai. Dai ten hta Sara Kamu Tu gaw tsang-I jawng hpe jawng up galaw let sin taw nga ai aten re. Jawng grai lung mayu nngai. Jawng kade matut lung mayu tim, jawng lung lam nmu mat sai hku re.

1950. Slg.Tingba Tang & Jan.Nwawt Roi (Durip Ga)

4

SUTGAN JA GUMHPRAW HPAGA GA SHARIN HPANG AI

1953 ning hta Hkugawngpa, Nbawn ga (Hkawt-hta bum lagaw) dama Kumsau ni nta kaw hkauna htu sharin let yinam ta tup nga nna, ginhtawng du wa ai shaloi kashu Nawh-kum Tang hte Kapdup hka de ja htu sa ai. Ja hte-7 lu ai. Danai mare de sa dut ai shaloi gumhpraw ks,140/- (Lap latsa mali shi tup) lu ai hpe ks,70/- (lap sanit shi tup) hpra garan la ai. **Mat-sing:** Dai ten hta Nbawn ga kaw gaw ja lap mi hta ks,120/- (lap latsa hkun tup) re.

Yinam ta hta, bumga dum nta de chyinghkai nu hpang de lung wa ai. Ginhtawng htawng ai hte ji Nwawt Naw Awng (Munghkai a kawa), Um La La hkyep hte anhte marai masum Kumsau Lamung ga de bai yu nna, ka-ni sun hkyen ai shaloi, kani joi (8) lu ai. Marai langai mi joi (2) hpra garan la lu ai. Joi (2) hpe gaw arang shaw kau sai. Dai ten hta Hugawngpa kaw dut ai shaloi, joi mi hta ks, 200/-(lap lahkawngtsa tup) sha lu nna, Sumprabum hta ks, 250/- (lahkawngtsa mangashi tup) lu dut ai re. Dai majaw Sumprabum de lung wa dut ai shaloi, kani joi (2) a manu gaw ks, 500/-(lap mangatsa tup) hpe lu la sai.

Dai hpang, Wa Nawng Nwawt Hting Nan Naw kaw na

gumhpraw loi mi la lang nna, gu Ningrang Awn Naw, gu Tang Tingba, Chyana Naw hte Lauban Lagang Tu Raw ni hte rau Sadung ga de lung wa sai. Lahpai mare kaw nga ai, Labang Galu ngu ai (Miwa dingla) a Kani hkyephpying (kani chyapup) mari la ai. Dai shaloi kani lauban ni yawng a jahpan ka matsing na matu laika loi chye ai gaw, ngai Nwawt La Raw langai sha lawm ai. Lauban ni yawng laika nchye ai majaw, jahpan hparan nchye nna, yawng garu nga ai, ga law hkat wa ai. Dai majaw jahpan chyarang ni hpe ngai Nwawt La Raw atsawm sha hparan sang lang jaw sai. Dai majaw, Lauban Lagang Tu Raw kaw nna, ks-20/-(lap hkun tup) hpe shagrau shaman ya ai. 1953 April hta Hugawng ledo lam mayan hkan nna, India Ledo ga de kani dut hpaga rawt hpang sai. Dai aten hta nye a asak-14 ning sha naw rai nga ai.

Kani dut ngut nna, India kaw nna bai wa ai shaloi, Nmai hka hpe Aura daru kaw rap nna, Nmai walawng hpe lai di nhtawm Mali hka hpe Gwihtau daru kaw rap let Sumprabum lam de lung wa sai. Nta kaw shata mi hkring sa la sai.

Dai hpang Daru bum lai di nna, Hugawng Danai ga, Makaw ga Ledo lam ding yang hkan let, Lawklai buda kaw nna, Nawngyang hka lai di nhtawm Pakkaibum pungding Dagai ga kaw nna, Pakkaibum India maga de Naga mare Langpang ga de du yu hkrat wa sai. Ningrang Htamung Naw up ai Dihkak ga Naga mare de du nna, namhpuk hka rap let, Northern Frontier Area Development Agency (NFA) Dayun hkanu hkahku Jinghpaw (Singpho) ni nga ai Myau bum lagaw Dingwa ga kaw du ai. Dai kaw nna Dayun hka rap, Pasi Gumgu kahtawng de du sai. Gumgu mare kaw nna Zinnam bum sinna de Lahtaw mungdu ni nga ai Teng Hkawng ga, Nhpum ga, Sam ni a Chyawnghkam mare ni hta shata mi tup nga lai wa sai.

Dai hpang Ningru ga, Ndup Dumsa ga, Pisa ga, Ledo Magrita maga de hpaga ga shang ai. Dai aten hta India Rupee-1 hta Myen ks,2/- rai nna, Rupee-100 (latsa) hta gaw Ks,215/-(lahkawngtsa shi manga) Rupee -1,000 (Hkying mi) hta gaw

ks,2,300/-(Hkying hkawng masum tsa) hte galai nna, amyat tam hpaga ga ai. Hpyen majan rawt ai zawn hpyenla hte maren zai let hpaga galaw ra ai. India balik rim hkrum yang Htawng (7) ning rawng ra ai rai nna, Myen custom hte balik ni rim yang gaw gumhpraw hte rai yawng la kau nna, htawng 3 ning rawng ra ai aten re. Raitim dingbai dingna nnga ai sha, awng dang la lu sai.

1955 ning hta kalang bai India Rupee 1,000 (hkying) mi, Myitkyina Kala lauban kaw galai la nna, gu Ningrang Awn Naw, Lauban Lagang Tu Raw, Tingba Tang, Chyana Sinwa ni a ma ni hte Sadung ga de rai mari sa mat ai. August shata hta Ledo lam hkan nna, Shingbwiyang, Pakkaibum gala lai na matu Taga hka kaw yup let, Kadak bumhkawng mare hku lai sai. Namyung hta 10:11 pm aten hta wan nlang ai sha, lata hte masawp amya hkawm mat wa sai. Nhtoi htoi mahka e Lawklai camp kaw shat shadu sha na matu shang ai, shawng daw e mung ndai camp kaw shang nna, shat shadu sha let Nawngyang hka mahkrai rap di nna Patkaibum gala let, Naga mare Tagai ga kaw du ai shaloi, lani mi la let India de yu wa ai. Galoi mung dai hku sha India de shang wa re ai shara re.

Dai aten hta, Myitkyina de shabrai htuk sa ai Myen hpyenla ni Patkaibum hta anhte marai (20) hpe hkap gap shachyut ai majaw rai nkau mi hpe kashun la kau ya sai. Kani ninggun manga hte hpawn Chyana Naw hpe gap sat kau sai. Mang tam la pi nmu mat sai. Naw ngam nga ai ni bai jahkrum nna, Hkang bum de lung wa sai.

Gu Ningrang Awn Naw gaw Tarunghku (Minglung ni) Salawng ni a dinghput kaw na, kawa wara hte wawn htu nna, Sharaw Njai kawng hku lai nna, Makaw ga de bai nhtang wa lu sai.

Nwawt La Raw, Chyana Sinwa Naw, Ugaw Tu hte Dum Tu anhte marai mali gaw garai ndu wa shi ai. Ledo lam dingyang hkan wa na matu bai jahkrup let sa wa ai shaloi, Nammyung na sara Lamung Bawk a nta kaw 8:00 pm hta du sai.

Myen hpyenla ni bai wang nna, sa tam ai hpe sara Lamung Bawk gaw shi a shat gawk hta Dum Tu , Ugaw Tu hte Chyana Naw hpe buri hte magap da ai. Ngai Nwawt La Raw hpe kumhkaw sutdek kata hta makoi tawn nna, ya sha pru mat wa sai ngu nna, Myen hpyenla ni hpe masu tsun let makawp maga lai wa sai.

Myen hpyenla ni nmu tam nna, dai shana jang Hkang bum Patkaibum de bai nhtang wa masai. Hkang Mawrang dingla a yiwa kaw yup taw nga ai shaloi, Myen hpyenla ni anhte hpe rim la hkrum sai. Dai ten hta Myen hpyenla ni anhte hpe san ai gaw, *"India Nambawng mare na hpyenla ni Myen mung de gasat na matu kun? India de kasat na matu kun? Sinat hte hpawn hprawng wa ai ni nga ai, dai shiga hpe na lu ai majaw hkan ai re, nanhte n rai mani?"* Nga nna san ai.

Dai gasan hpe ngai Nwawt La Raw bai htai ai, *"anhte ni gaw Hkang bum Gyeduhku Daru Ra Tang hte Salawng Naw kan kaba a ma ni re, hkamdawk htu na matu n-gu tam hkawm ai ni re,"* ngu masu htai dat ai shaloi, Patkaibum pungding Tagai ga kaw nna bai dat dat ma ai. Dai aten hta, rai sum ai lam hte kaga lam hku lama tsun yang gaw, Humalin de woi la nna, htawng rim bang na jin jin rai mat na sha rai nga ai. Ngai Nwawt La Raw asak (18) ning rai sai.

Hkang ni anhte Jinghpaw hpe grai tsawra ai aten mung re. 1957 ning hta anhte hpe Myen ni rim nna, jamjau hkawm ai aten, matsan dum myit hte Hkang ni hkainu ju jaw nna, woi lakawn la ma ai. Ngai Nwawt La Raw kaw nna, Hkang Mawrang hte Mawshang dingla yan hpe shachyen shaga ai *"Ningmoi Shingbwiyang ni a kaji dwi wa rai nna, N-gahkyeng, Daihpa Ningru Pisa ni a dama la wa rai nngai, nye kawoi dwi gaw N-gahkyeng kasha re"* ngu jahta dan ai shaloi, shanhte ni grau tsawra ma ai.

1957 ning hta Tangsa Naga ni gaw, Hugawng Danai mare kaw nna, India du hkra Singpho-Naga ga hpe madung dat let kahtawng shagu tsun shaga jai lang ai aten re. Tangsa

Naga ni Patkaibum hpring nga shajang ma ai. Shanhte gaw Myen ga hkyep mi pi nchye ai, Jinghpaw ga gaw yawng chye ai hkrai rai ma ai.

Jinghpaw laika hpe Sara Lamung Bawk Namyung mare hta tsang-4 du hkra sharin jaw ai. Namyung jawng hta ngut ai ni, Tingkawk mare hta Howa duwa Hkun Hpung hpaw da ai tsang-7 jawng de Naga ni bai matut sharin la nga ai aten re. Naga rawt malan ningbaw kaba galaw ai Du Kaba Kaplang wa gaw, Tingkawk jawng tsang-7 sharin la sai wa rai nga ai. Dai ten hta Myen asuya ni mung Humalin, Namyung hte Namlim lapran kaw pru ai gumra P.M lam nnan waw ai aten re. Hkang taung-uk dung nna, Myen hpyenla ni sa nga ai shara re.

Anhte marai (4) hpe Danai de bai wa na matu hkyen taw nga ai aten, shana n-sin hta Myen hpyenla ni Namyung kaw hkap taw sai. Kaning rai wa na hpaji daw ai, 1.Nwawt La Raw shawng ai, 2.Ugaw Tu Nan, 3.Chyana Naw, 4.Dum Tu hpang jahtum hkan ai, Sutchye palawng hpe zen daw nna, gup-chyawp galaw chyawp let nhpye hpe laja hpun lap hte gyith-kang kayawp nna, bum kaw nga ai Naga ni zawn, du hpe loi mi ngan ngan rai masu let shani ka-ang 12:00 am hta Nammyung mare hpe lai di saga ai.

Namyung mare tawt sai kaw nna gaw, nye a hpang hkan nang ai hkri Ugaw Tu gaw "tsa la e lawan chyang ga" nga myit hta grai tsun mayu ai, raitim byinmai daram ga nshaga sadi let Tagap bum Naga mare lai di mat nna, Taga hka hkran de Kadakbum Pangsau kaw nna, Danyang Hukawng hpe mada dawng ai shara hta du sai. Shana jan du ai majaw bai hkring yup saga ai. Hkang bum mayan kaw kayin hkawm nga ai laman hkyep din ni mung yawng je mat ai. Lam hkawm wa ai shaloi, hkyep din n lawm ai. No-II mungkan majan hta Amerikan hpy-enla (US army) ni kabai ayai tawn da ai tank-car hte myawk hpri hkyep ni hte nlung hkyep ni grai ju makram ai majaw, namlap di la nhtawm hpunru hte hkang kayawp let hkyepdin galaw ai.

Raitim Deyun ga garai ndu yang je mat sai. Dai majaw Dainu Nahpang hpunlap hte lagaw kayawp lang nna, bai hkawm ai shaloi gaw loi mi gaw tsamai ai.

Dai majaw Kadakbum kaw nna Shingbwiyang de du wa saga ai. Shingbwiyang du ai shaloi, grau salang ai manang ni yawng mau mau rai mat ai. Hpa majaw nga yang, hpaga sum ai majaw re. Ngai Nwawt La Raw gaw, manaw manang ni hpe, kawoi dwi langai hpra rai nga ai, Sharaw Naw Sam hte Sama Ja Rin ni a nta kaw woi manam sai. Wadi Sharaw Naw Sam hte nutung Sama Ja Rin gaw anhte hpe shat jaw sha nna hkalum la sai. Manang ni hpe mung atsawm sha shachyen shaga jaw sai. Sharaw kasha ni hte mung grai tsawra hku hkau ai.

Sharaw nta shat sha ma ai hpang, Myitkyina de wa na aten hta Slg. Sharaw La + Jan. N-gyidu Roi la ai wa a hkyepdin ahpraw dingsa langai jaw dat ai. Myitkyina du hkra din la sai.

Ngai Nwawt La Raw hpaga sum nna yawn let wa ai hkrunlam hta e, Danai mare na gu Hkahkrang Gum Sau grumhpraw lap-5/- jaw let myit shalan ai ga gaw "myit hkum kaji u, moi ngai n-gu mung masha sat nna, yak ai aten hta na nwa Slg. Nwawt Zau Awng n'gun jaw tsun ai mungga nga ai. Shinggyim masha hta manai hpan 3 nga ai. 1. lu lawm mayu ai manai, 2. masha sat mayu ai manai, 3. ningbaw ningla byin mayu ai manai nga ai, dai manai a majaw byin ai re hpa nra ai. Nga nna tsun ai. Dai majaw, nang nam La gaw lu lawm mayu ai manai a majaw byin ai rai nga ai. Hpang de nang, Nam La galu kaba wa na rai nga ai" nga nna mungga hte shadum hpaji jaw, n-gun jaw sai. Matsing: Dai ten hta dai shara kaw jailing ai Jinghpaw ga, manai ngu ai gaw English hku rai yang virus ngu ai hte bung nga ai. Ga shadawn, Political virus = Mung masa manai rawng ai.

Dai kaw nna gaw nye a ja lakchyawp pawng nna, ks-30/-(lap sumshi) hte Hugawng pa kaw nna, Myitkyina de lung wa sai. Sumprabum kaw nna gu Ningrang Yaw mung Myitkyina nta kaw yu wa ai aten, ngai hpe ks-50/-(Lap manga shi)

hkoi jaw ai. Myitkyina, Myo ma kaw Kachin Company hta bungli galaw nga ai ni, sumprabum ginwang de nga ai kanu kawa makyin jinghku ni hpe wa jahkrum na matu lam shabrai nlu nna, Myitkyina kaw mau nga ai. Dai hpe ngai Nwawt La Raw gaw Myitkyinna kaw nna Tanghpre du hkra valley jeep langai hpe gumhpraw ks-5/-(lap manga) hte shap hkam lung wa sai. Kachin company kaw bungli galaw ai ni yawng grai kabu ai hte hkan wa ma ai. 1957, September shata hta, Tanghpre kaw nna, lagaw hku hkawm yang manga ya nga ai shani, Maihtawng buda de du lung wa saga ai. Lamawng langatu ga de kabu kara du wa lu sai.

1958 ning Hugawngpa de bai yu nna kani sun bai hkyen sa ai. Lu la ai kani hte Hpakant de gun lung wa sai. Dai aten hta lung seng htu ai magam hpe galaw hpang wa sai. lungseng ks, 800/- (Lap matsat tsa) hpe awng nna, bumga nta de bai lung wa ai. Nwawt Langatu nta ni a (4) ya (4) na manau mang lup ai hta wa lawm ai. Dai hpang Hugawngpa de bai yu sa sai. Hugawng Nbawn ga kaw e, gu Slg. Kumsau Nan Zau a moi mang lup ai poi hta sa du lawm lu sai. Dai mang lup poi hta, Yam joi-5, hpai rung hpaw nna, agawk hta ai gumhpraw ks-350/-(masumtsa mangashi) lu tam garum sai. Dai hpang Hugawngpa kaw nna kani makai (8) mari la nna, lahkap ma lahkawng hte Hpakant de bai sa ai. Hpakant du ai shaloi ka-ni hpe Kadau nta makoi da nna, lungseng htu sai. Lungseng htu ai 4 ning du ai hpang Shanglawt majan du pru sai.

5

MAIGAN SHAYI N'LATA AI NWAWT LA RAW

1962 ning lungseng htu nga ai aten hta, Hongkong Miwa lauban Lau Shan wa shaga la nhtawm shi a lungseng htu hkawngma yu garum na hte lungseng dut mari galaw garum na matu bungli jaw sai. Miwa lauban wa ngai hpe grai tsaw ra ai. Bungli galaw ai laning mi na ai hpang, shanglawt hpyenla galaw sa na ngu tsun ai shaloi, Miwa lauban wa tsun ai, *"Ma la e nang gaw, hpyenla galaw ai baw nre, lagaw lata ni grai hpa ai, rawt malan ai ngu ai gaw, loi loi hte shanglawt lu na nre, hkum sa u. Nang hpe nye kasha Ma kaw jaw sha na, dai nna lungseng matut galaw ga. Nmai nga jang Hongkong de ngai hte wa mat ga,"* nga nna tsun ai. Raitim myutsaw myit grai katu taw ai aten re majaw hpyenla galaw na matu sha tik tik daw dan kau sai. Dai ten hta nye prat hkrunlam a matu num la na ahkyak nrai nga ai. Miwa lauban wa miman grai ntsawm mat ai. Miwa lauban wa hpang jahtum tsun dat ai. *"Ma la e anhte a nta gaw wan hkum nat kau u yaw, shanglawt lu jang bai rau nga ga"* nga nna htet dat ai hte hkrun lam hta lang ra ai, rai ra mara ni hpe mari jaw dat ai.

6.

SHANGLAWT HPYENLA (KIA) GALAW SA WA AI LAM

1963 September (9) ya shani hta, Hpakant, Nammawbum hpyendap Six Batallión kaw hpyen shang nna, Maji Bum Modle Brigade KIA training camp kaw marai 300 training awng ai kaw shanglawm hpang sai. Hpyen shang masat Seria Rgt.No.A-04747 re. Nkau mi hpe mare sinkawp hpyenla Village Defenece Forcé (VDF) mare buga ni hta tawn da ai. Anhte loi mi grau zeng ai ni hpe lata nna, hpyen kasat na matu hpyela (army) matut galaw shangun ma ai. Nammawbum hpyendap hpaw ngut nna, Ginsi dap bai hpaw na matu sa ai training sara ni hte hpawn, lata lit shatsam ai ni gaw,

1. Slg.Sumlut Zau Li (Training sara)
2. Slg.Nhtung Hka (Sum mat sai)
3. Htingnai Awng
4. Nwawt La Raw (Q.M. malu masha hte seng ai) ni rai nga ai.
5. Six Batallion, Four colum Hpakant lam hta majan shanglawm hpang wa sai.

7

GINSI HPYEN DAP GAWDE SA AI LAM

Nammawbum hpyendap kawn Ginsi hpyendap de sa wa ai shaloi, Lawnghkang hte Yihkumaw rap di na matu hkrit tsang ra ai, dai ten hta hpyenla ni dumhpau sinat pyi nlu lang shi ai. Anhte hpyenla ni hpai ai laknak ni gaw, 1. Nwawt La Raw gaw nhtu nhkyi galu langai hte 2. Ndawng Gam nhtu langai hte Lawnghkang mare hpe scout galaw let lai di wa sai. Shim lam a majaw Jinghpaw Wunpawng sha ni hta lai nna, dai lam hta lai di ai mu hkrup ai masha ni hpe htau sat kau na matu dawdan let rawt sa wa sai. Hpang shana daw de Ginsi Mahkuk Nja agyi a nta kaw du yup ai shaloi, Ginsi Mahkuk agyi wa tsun ai. *"Hkri Nwawt La Raw e nanhte ni sinat langai mung nlawm ai, gara hku hpyendap hpaw de na, ndai Ginsi kaw Myen ni grai ni ai re."* ngu tsun ai.

Raitim shi bai matut tsun ai gaw, *"Ya ngai ntsa wa maumwi langai hkai dan na, moi Man hkawhkam galai pung nga ai, mung masha ni rawt malan kau ai lam, hkauna pa de zuphpawng jahkrum nna, kawa wasang shinjawn mayoi lang nna, hkawhkam wang makau e jahkring hkring lai sa lai wa galaw ai shaloi, nra ai hpe chye ai majaw*

Man hkawhkam galai ai lam nga ai da. Dai majaw shabrang ni e, nanhte mung shakut mu, anhte Mahkuk Ginsi Sengra kaw na, dumhpau, rifle hte Japan sinat ni hpe nanhte a shawng e sha atsai atsi shagyeng la kau sai. Hpawt de jahpawt jau rawt nna, hkauna pa hkumpup nawng kaw kabye lup da ai dumhpau sinat 2, rifle sinat (1) hpe shaw la ga" nga tsun ai.

Sinat dai ni hpe lahkawn la nna, Mahkuk ga hte Namya mare lapran kaw training camp hpaw sai. Lawnghkang, Ginsi, Tanggau hte Hpakant ni hta shang nna, hpyenla (200) tup lahkawn la lu sai. Dai kaw nna, Ginsi hpyendap hpaw hpang wa lu sai re.

Dai ten hta makawp maga uga, ngu nna, Ginsi Nja salang ni hkrai pawng nna, shaba lap wawt nhtawm, nga uloi kanu kaba hte hpawn nga uloi (2) ju let Ginsi mare buga masha ni hkum hkra shat lit magun gun jaw nna, nat jaw poi galaw let awngdang ai hku hpaw la lu sai.

5/11/1963 ning Ginsi hpyendap hpe makawp maga ai Slg.Nwawt La Raw hte hpyen la (15) tup shimlam hpe lit la sai. 25/11/1963 ya shani training ngut sai hpang Kamaing, Kapmaw, Hkumtsaiyang hkan na Village Defense Force (VDF), Army hte hpyendu ni yawng pawng yang hpyenla (350) hte Kapmaw zup kaw dappran (ambush) hkap na matu Namhkam mare hkan na Japan sinat dingsa hte dumhpau sinat lahkawn la nna, diesel hte kashin shatsawm la sai. Kapmaw camp hta latsai hpun ga la nna, sinat ninghku shachyaw let gap kapaw mai hkra galaw lang sai. Village Defense Force (VDF) ni hpe mare de yam htu la shangun ai, na jawn chyen adup la nna, sinat pala galaw nhtawm Tawnggung, Naju nawng makau na bum masum tup kaw ambush hkap sai.

Sinat kaja nlawm ai, Lt. Htumhpau Gam walahkru ginshi hkri shakap da ai kabaing sinat-1, Village Defense Force (VDF) Sergeant M.1-1, Kumba Bawk Naw (incharge) Rifle-1 hte Kapmaw darulu, Nam-ya kaw na group-3 ni kaw rifle

hpaihkrawk-3 sha nga ai. Sinat dai ni hte Tawnggung ambush hkap sai. Shana nsin aten hta, Darulu mare masha ni bapa (hkaupup) makai-10 htu jaw ai hte, n-gu nga chyu kawk langai hpra wa jaw ai. Dai n-gu hpe shadu sha na di nlu ai majaw, hka kawk kaji kaw shadu sha let nsa matut nna nga nga ai. Nhtoi-6 ya ngu na aten hta Myen hpyenla ni mawdaw-2 tup, hpyen garum gumhpraw-40,000/-(Lap mun mali tup) hte lungseng htaw yu wa ma ai. Dai hpe hkap gap gasat zing la lu sai.

Dai shaloi lu zing ai sinat laknak ni gaw,

1. G-3 ----------2
2. Twins motor ----------1
3. Brand gun mark-3 ----------1
4. Rifle ----------35
5. Ne Win stent ----------1
6. Sinat kadun ----------2, Parachute wan madun gap ai baw pala hte hpawn,
7. One G star short gun ----------1
8. Yamdong (600) hpra rawng ai sutdek---- 2
9. Motor si ----------20

Yawng rai yang sinat lau (43) hte machyu pala ni hpe lu zing hkap gasat kau lu sai. Myen hpyendu captain, hte hpawn hpyen yawng rai yang marai (40) hpe lu gap sat kau lu nna, Myen hpyenla-2 gaw hprawng lawt lu mat sai. Lungseng nam kap ai grai kaja ai buri buk-2 tup lu zing kau sai, dai lung seng buri buk-2 hpe gaw nla ai sha bum hkaraw de ru kabai kau sai. Du kaba Dumhpau tsun ai, *"sinat laknak hte majan rai hta lai nna, kaga rai hte majan lanep hpa hkum la, hpa ndi ai,"* nga tsun ai.

Kapmaw Darulu mare na Village Defense Force (VDF) ni nkau mi gaw, Myen mang ni a lagaw ni hpe nhtu hte tawk di la nna, nam kata de garawt hpai shang nhtawm, jungle boot hpe raw din la nna, matut hkawm ma ai.

Dai hpang nam de shang wa nna, Darulu mare masha ni gaw nga uloi-1 hte wa, wa mawn-3 sat jaw let hkap tau hkalum la ma ai. Mung masha ni hpe mung gumhpraw kumhpa jaw sai. Masum ya tup hkring sa let Hpakant Myen hpyendap hpya na matu majan masing ni hpe bai jawm soi nna, hpyen man garan dat sai. Dai hta woi awn ai ni gaw,

1. Sergeant Ting Hkaw
2. Cpt. Bawm Ying
3. Kumba Bawk Naw (In charge)
4. Village Defense Force (VDF) hpyen hpung ni gaw,

Kamai, Kahtanyang, Namya mayan na, yawng marai (350) tup hte rau, Hpakant Myen hpyendap lu zing hkra, gap kapaw ayai kau lu hkra ngu nna, lahkawng ya tup gap anut rawt lung wa saga ai. Dai shaloi Hkang (Chin) kasha (In charge) galaw shangun ai wa hkrit nna, Mogawng na Myen hpyen garum (reinforce) ni du lung wa ai nga tsun ai majaw, loi mi ru ra rai nga yang, Myen hpyenhpung ni du lung wa ai. Hpakant hpe garai nlu hpya ai sha, htinglut mat ga ai. Myen hpyenla ni gaw, Hpakant Mashi kahtawng kaw nga ai Lauban Napa Hkum a kanau Napa Gum Jat hpe sat nna, pu, sin shaw tawk sha nna, hka pung ni hta sai chya lang nhtawm, nanhte Jinhpaw (Kachin) ni hpe ndai zawn sat kau na ngu let mare ting shinggrup hkawm let, hkan ndau ai.

Dai shiga na ai nna shi yang, Du Dumhpau Gam a hpyenhpung ni hte bungli garan nna, Lungtung lam hta hkap gap ai shaloi, Myen hpyenla ni jawn ai mawdaw langai bai hkap gap anyawp kau lu sai. Lu hta la ai sinat laknak ni,

1. G-3 sinat----------1
2. Rifle sinat --------5
3. Motor si ----------6
4. Rifle pala---------300
5. G-3 pala ----------100 ni hpe lu zing la sai.

Dai majan hta L.t Dumhpau Gam gaw, Ngai Nwawt La Raw ambush hkap nga ai aten tsun dan ai ga hpe ya du hkra matsing ai. Dai ga gaw *"Majan ambush hkap ai shaloi, hkrit mi hte yu yang, deng mi ram tsan tim, taihpyen wa hpe grai ni ai zawn, taihpyen wa a hkum hkrang grai kalu kaba ai zawn mu wa chye ai. Dai hpe tak shut, sawn shut nna sinat kapaw dat jang gaw, tinang hpe bai taihpyen wa sha kau na re. Sadi mu. Ambush hkap ai shaloi, taihpyen wa a n-gup mun, nhka mun sai rai tu ai hpe mu ai shaloi gap sharu bun yang gaw, lai nli, ga lahtum nshut taihpyen wa hpe padang dip lu na re. Dai hte maren shawng lam de Scott ang ai wa mung tau hkrau myi grai zen ra ai. Shawng lam de deng mi ram hpe yu masam ra ai. Shawng lam na kawa wa roi ri hta dung ai nam u ni a masa hpe yu ra ai. Pyen mat ai kun? Nan nan dung nga ai kun? Atsawm sha tau hkrau maram masam ra ai,"* Nga nna, majan ladat hpe jaw jaw woi awn tsun dan lai wa ai.

Mogawng hte Hpakant lam lapran hta KIA ni hkrai pri rai hkap kau sai. Kamai mare na, Lainawng hka mahkrai hte hpawn, mahkrai nkau mi hpe TNT bawm hte kapaw gap di kau sai. Dai kaw nna, mawdaw nmai lai mat nna, Miwa lauban ni, Myen lauban ni hte Jinghpaw lauban ni lagaw lam hte gumra ni rau sha yu wa ma ai. Lauban ni yawng, mau mau rai mat ai aten rai nga ai. Myen lauban langai kasha shayi sha tsawm tsawm re langai hte yu wa ai. Dai Myen lauban wa hpe jep dat yang manu dan ai ja rai hte gumhpraw ni hpe, hpajat hte makai kayawp nna, makoi la yu wa ai hpe mu jep hkrup sai. Raitim tinang KIA hpyen la ni gaw, manu dan ai ja rai hte gumhpraw ni hpe zing la ai lam n'nga ai sha atsawm bai jaw ai. KIA a mung masa hkaw tsun let atsawm sha dat dat sai. Dai ten shata lahkawng daram gaw Hpakant hte Mogawng lam lapran kaw KIA Army hte Village Defense Force (VDF) hpyenhpung ni sha mawdaw hkang jawn let hkawm sa sai, majan jarik tam let wanglu wang-lang mawdaw gau ai madang hku rai lu nga sai. Kapmaw lahta

Jebu hkahku Hka-u camp hta hpyenhpung yawng pawng nna, Four column, six battalion, model brigade KIA ngu shamying nna, hpyen dap kaba hpe hpaw hpang tawn lu sai. Ram ram wa awng dang ai majan masing hpe lu galaw sai.

Column commander Lt. Dumhpau Gam hpaw tawn ai, masha jep na matu Mogawng Hpakan lam hpe lagaw dappram ladat hte byin mai ai hku gap da nna, yen da yu, bai gap yu, rai hpyen wa hpe ninghkap na matu yak wa sai. Mogawng, Kamai, Namsheng hte Gauri kahtawng hkan na mung masha, mare buga masha ni hpe byin mai ai daram nam kata de tap, ginsum gap nna, malawng maga mare man hkra nam de gahkyin mahkawng la sai.

Matsing: Lt. Dumhpau Gam gaw majan woi kasat ai hta grai ningtawn nna, magrau grang ai re. Hpakant lam hta majan awng padang law law lang dip la lu hkra woi awn ai wa re. Monyin, Indaw mayan na hpunau Sam ni shawng daw hta KIA hte ganawn mazum na yak dik ai re. Dai majaw hpunau Sam ni hpe Du Dumhpau Gam gaw Sam ga hte tara hkaw nna, organize lu galaw dat sai. Dai majaw, hpunau Sam shayi tsawm ni anhte KIA hpenla ni hpe n-gu hte shat lusha ni wa sa jaw garum ai akyu ara hpe hkam sha hpang wa sai.

Dai hpang, KIA hpyen hpung ni gap di da ai lainawng hka mahkrai kata na hpri (Tanbaung) kaw beda tsing tsawt adak hpring pat mat sai. Dai beda tsing pa ntsa hta e Myen hpyehpung ni gaw hpunpyen pa nep nna, mahkrai galaw nhtawm, dumsu leng hte mawdaw jeep gau shalai nna, mung masha ni hpe bai kashun mahkawng wa ma ai.

Namsheng hte Tawnggung kahtawng shara shagu hta Lt. Dumhpau Gam shangun dat nna mare masha ni hpe shinggyin nhtawm KIA masa gat hkai tara hkaw tsun sai. Sara Hpauyam Gam hte Nwawt La Raw gaw shana nsin hta kaichyan (CIT) galaw let mare de sawk sagawn hkawm sai. Mare masha ni hpe kaning re ai byin da masa lam ni hpe tsun dan let

tinang KIA ni hpang de bai kayin wa hkra mung shawa ni hpe tsun dan jahpra dan nhtawm, lam madun tsun la lu sai.

Dai hpang kaw nna,

1. Du kaba Brigadier Zau Tu hpung ni hte du kaba ni yawng
2. Lt. Col. Lama La Ring
3. Maj. Dumhpau Gawng

Column kaw na du kaji ni

1. Lt. Dumhpau Gam (four column commander)
2. Lt. Kajihtu Sin Wa (eleven column commander)
3. Lt. Du Brang Awng (five column commander)

Slg.kaba ni

1. Slg. kaba Maran Brang Seng
2. Slg. kaba Pungshwi Zau Seng
3. Slg. kaba Lanyaw Zawng Kra
4. Slg. kaba Waga Awng Tu
5. Slg. Kaba N-gahkyeng Zau Tang yawng du zup sai.

1/7/1964 shani kaw na, Majibum Gawnan, Gawlunyang Shinglangdaw camp hta hpyendap hte uphkangdap (civil) ni yawng pawng nna, Six Battalion Model Brigade KIA ngu shamying da sai. Majibum, Gawnan hte Gawlunyang, Danai hka makau kaw shata mi tup wunkat sharin hpawng galaw la saga ai. Dai shara kaw na, du ni hte Slg.kaba ni gara shara kaw lit la na matu shara garan hpang wa sai. Majibum Shinglangdaw camp kaw, Namsu Zau Tawng (Ya hpang de bum masum tsi galaw ai wa) lit la up hkang lai wa sai.

Dai hpang 5/8/1964 ya shani, ngai Nwawt La Raw hte hpyen hpung nkau mi gaw Darubum lam hku lung wa nna, hpang shani Durip ga kaw hkying (12:00 pm) kaw du wa ai shaloi, Lt. Hpauwung Bawk Di hte hpyen hpung ni hkap tau

la ma ai. Durip ga kaw lani mi shanu la nna, Hkagaranyang de lai lung wa sai. Hkagaranyang kaw manga ya tup zuphpawng galaw la nna, column bai garan dat sai.

Dai shara kaw,

1. Lt. Zahkung Ting Ying (Cpt. Sharawt ya sai)
2. Lt. Mashaw Zau Nan
3. Lt. Mahkaw Gam

Ni hpe shara jahkrat tawn da sai.

Dai hpang ngai Nwawt La Raw hte law malawng gaw,

1. Brigadier Lahtaw Zau Tu
2. Slg. kaba Pungshwi Zau Seng (Secretary)
3. Slg. kaba La Gawng Tu
   (Township officer tang ai)
4. Slg. kaba Ngalang Tang
   (Township officer tang ai)
5. W.O II. Htingnan Tu
6. W.O I. N-gawk Ja Naw
   (Machyangbaw, Ri camp dap kaw na hpyenla hte sinat hpawn shang wa ai)

Ndai ni hpe Lungshayang kaw nna, Lawkmaw column de garan dat ai ni re.

Hkagaranyang, Sumprabum, Putao, lungshayang, Langnaw ga du hkra, lam dingyang hkan nna, Sumprabum mare de du shang sai. Mawdaw lam yawng pat mat sai. Pungswi ju hte hpring rai nga ai lam hku, Du kaba Zau Tu hte hpyen hpung ni Hpung-in-yang kaw na Lawkhkawng ga de lung wa ai shaloi, lani mi hta Sergernt Dumsa Munglen hte Nwawt La Raw shawng lam de lit la nna hkawm sa wa ai shaloi, Lungga yang kaw hkring sa nga yang Myen hpyenhpung ni hkap ma ai. Karai shaman chye ju hte hkala nba nhkrum ai.

Lt. Wawhkyung Zau Ring woi awn ai Putao column de anhte hpyenhpung ni du wa saga ai. Dai shara kaw lam amyu myu bawngban jahkrum ga ai. September 10, 1964 ya shani re.

Namhtumhku agyi Lisu Wafu hpung ni gaw Rumarawng hte Maraubum na American hpyen hpung ni nbung li hte hpawn hkrat si ai kaw na, browning machine yawng pawng (35) tup hpe mu hta ai, Lt.Wohkyung Zau Ring a camp kaw tang tinggren da sai. Yawng grai kabu ga ai.

Ndai zawn rai nga yang, Du kaba Brigadier Zau Tu hte kaga du salang ni bawngban nna, India mungdan hku nna, maigan kyithkai galaw sa na matu jahkrup hpang wa ai. Shingrai bawng ban nga ai shaloi, Myen hpyenhpung ni a kajawng sha, du lung wa nna, gap htim wa ai majaw, hprawng bra htingnut mat sai. Dai shara kaw Browning machin (5)tup hpe tawn kau da sai. Browning machine (30) tup hpe gaw lu hpai la saga ai.

Dai shani kaw nna, Du kaba Zau Tu hte Slg. kaba ni hpe Lungshayang, Ndawngbum de lung wa shangun dat ai hpang, anhte fighting la ni hpe hkrai lak san shara jahkrat tawn da ai aten e, lani mi hta yawm dik masum lang gap gasat hkat ga ai. Malu masha grai yak ai hte hkyepdin nlu ai, nlung grai makram ai, ju ju ai hte grai jamjau lai wa sai. Dai hpe Myen hpyen hpung ni mung gap hkat jin nna, ndang hkam ai majaw Putao de bai nhtang wa ma ai.

Dai hpang, September 20, 1964 Ya shani column bai garan dat sai.

1. Lt. N-gawk Ja Naw (Marawt ga)
2. TO. Lagawng Tu (Durip ga)
3. Slg. kaba Ngalang Tang (Ngalang ga)
4. WO-I. Htingnan Tu (Htumjungga)

Dai aten hta Lawkmaw column kaw bungli jahkrat da ai, anhte a kahpu kanau ni hpe Myen hpyen ni Sumprat dawk bang ai majaw, Rawang la ni myit hten nna, Nawku jawng kaw rau nawku nga ai aten hta rawt htim, gyit gayet sat wa ma ai. Dai kaw hkrat sum mat ai ni gaw,

1. Slg.kaba Ngalang Tang
2. TO. Lagawng Tu hte shi a column ni yawng sum mat nna, WO-I Htingnan Tu, Rawang kasha, Lisu kasha hte Maru kasha ni marai 5 tup lawt wa ma ai.

Wawhkyung Zau Ring woi awn ai Putao column, Hpakmahku camp (KRCME) kaw nna, Namhtunhku Agyi Wafu ni hte Hpakma hka hkahku hkan nna, India jarit de rawt mat wa sai. Du kaba Zau Tu hte Slg.kaba hpyenhpung, hpyenla ni yawng hpunau Lisu ni lam madun nna, n-gu hte jarik gun la na matu lit la rawt mat wa saga ai. Manga ya manga na tup hkawm sa ai hpang, Mungyakhka hkahku, Pinawngzup lam hte Chyaukang lam numbraw kaw du wa lu sai. Dai shara kaw tap gap nna, byin mai ai daram shakut nga lai wa saga ai. Hpunau Lisu salang ni hpe India hte Putao ga de n-gu sa gun la na matu lit jaw dat saga ai. Du kaba Zau Tu hte hpyenla nga manga yawng gaw nbungli helicopter hkring na matu nbungli pa htu let hkap taw nga ga ai.

Dai hpang bat mi na mat ai shaloi, India hte Putao na hpunau Lisu salang ni mung n du rai let, n-gu sha na htum mat wa saga ai. Dai ten hta kaba dik rai nga ai, Du kaba Brigadier Zau Tu hte Slg. kaba Pungshwi Zau Seng gaw hpyenla ni sha na matu nga-tsang ni hpe myek dawn ai lit la nna, ngam ai hpyen la ni gaw tsun nma, dik hkra kyin nga ga ai. N-gu nlu sha ai majaw, Sumpai lap hte sha hpa shadu sha let asak matut lai wa saga ai.

Hkatsityang camp, Putao, Chyaukang lam, Pinawngzup Lam, Mungyakhka hkahku hte Lungshayang camp kaw Lisu salang ni woi la nna, kawa waga si hta dup sha let, asak matut lai wa saga ai. Shat nau kaw si ai majaw ningwadaw si dup sha nna, agyi La Yun hte manang ni sha nang ai majaw agyi La Yun wa htan galau mat ai. Dai shara hta shani nhtoi htoi yang ahpye alam rai kawa ai baw, bum machyi mawau grai sawng nga ai. Shat sha na rai yang machyi mayan ni hpe lata hte ahpat kau nna, she shat n-gup mi hta bang mai ai shara rai nga ai.

Du kaba Brigadier Zau Tu hte Slg. kaba Pungshwi Zau Seng ni grai ahkyak ai laika ka na matu wan nlu ai. Shana nsin hta marau hpun hpya shatu la nna she laika lu ka ma ai. Machyi mawau nau kawa ai majaw sut kang tawn nna she, laika ka mai ai. 5/10/ 1964 ya shani Putao kaw na n-gu gun ai Lisu Slg ni hte India na jumdwi hte nga chyu gun ai ni bai du wa ai majaw sha, asak bai matut lu ga ai. 7/10/1964 ya shani India ga jarit Chyaukang bum de lung wa lam hta masum ya hkawm nna, 11/10/1964 ya shani Dayun hka hkahku India Vigaynagar kaw na Kala hpyendap hte matut nna, bai wa sai. Chyaukangbum hte Hkatsityang kaw Capt. Nchyaw Tang hte Slg. Nwawt La Raw gaw hpyenla marai shi hte camp galaw shara bai jahkrat sai. Du kaba Zau Tu gaw Htingnan ga de shara jahkrat sa mat sai. Chyau Kang bum kaw nna Vigaynagar de na lusha jum, jumdwi, ruti sa gun sha lu sai. Kala hkyepdin ni lu din sai. Kala kaw na lusha ni hte Putao na Lisu ni a n-gu galai sha lai wa sai. Slg. Nwawt La Raw gaw bum hta u hkam sha woi n-na, shat mai tam sha woi ai. Du kaba Zau Tu ni bai du wa nna, Lamu ga contour map yu sharin sai. Dai kaw nna, Lamuga map yu nna,Hkatsityang kaw nna, Yumarawngbum ntsa hku nna, Njoi ga de masum ya tup nam ashep hkret di yang, Matsihka kaw du wa lu sai. Bat mi na jang Njoi ga de du wa lu sai. Dai hpang, Sumpyiyang kaw na Village Defense Force (VDF) marai 100 jan hpe Slg. Nwawt La Raw in charge galaw nna, lam nnan hku n-gu hte malu masha gun sha lu sai. Dai hpang shata mi na ai hpang, Hugawngpa na magwi 35 htet nna, Kahkaw camp du hkra n-gu htaw sha sai. Dai shara kaw shata 5 tup shara jahkrat le masing jahkrat lai wa sai.

8

INDIA MUNGDAN DE KIO KYITHKAI DAT KASA RAWT SA AI LAM

Wunpawng Mungdan Shanglawt (KIO) ginjaw matsun shangun dat ai hte maren, Du Kaba Lahtaw Zau Tu hte Slg. Kaba Pungshwe Zau Seng ni woi awn jasat nna, sinna hkran de maigan kyithkai magam bungli masing, India Mungdan Asuya hte matut mahkai lu na matu ginjang hpe woi gaw de hpang wa sai.

18/10/1964 ya shani kaw nna, KIO hte India mungdan, Vigaynagar kaw na Major. Senar hte Cpt. Larmar (intelligent) ni hte matut la lu na Chyaukangbum camp de bai wa sai. Dai hpang, maigan kyithkai rawt sa na matu masha lata san ai sha-loi, (1) Du kaba Nchyaw Tang (India ga hte English ga kung ai) (2) Slg.Nwawt La Raw (India de shawng daw hta hpaga galaw sa yu ai) yan hpe India de kyithkai galaw na matu lit shatsam lata hkrum sai.

2/9/1965 ya shani KIO a shatsam ai magma bungli gaw, United States Of America (USA) Washington DC Asuya de, Kachin Independence Organizaion (KIO) hpe garum madi shadaw lu na matu kyithkai dat kasa laika sa sa ai bungli rai nga ai.

Dai kyithkai masa laika hpe Lt.Wawhkyung Zau Ring ka ai laika hpe Mulashidi kaw na American sasana Sara Kaba Mafa Robert Moss hpe English hku gale shangun ai. Dai laika ka ngut sai hte maren, 9.10.1965 ya shani Hkatsit camp kaw nna, 1. Capt. Nchyaw Tang, 2. Slg. Nwawt La Raw hte 3. Hpyenla Pungga Tu Lum ni gaw Chyaukang bum hkyen (Chyaukang pass) gala nna, India mung de lagaw lam rawt sa mat sai. Sanit ya na ai hpang Sidilaw ngu ai Lisu mare kaba kaw du wa sai. Lisu ni n-gu dang mi jaw dat ai hpe n-gu hpai mi hpra gun nna, Dayun hka hkan yu wa sai.

Dai hpang (9) ya na hkra bum lung, bum yu rai hkawm sa saga ai. Dayun hka rap mai ai hkan rap rai, lai sa wa ga ai. Dai shaloi Sharaw rawngba langai mung man hkrum rai katut lai wa sai. Karai Kasang chyeju a majaw Sharaw mung, anhte hpe hpa dingbai dingna njaw ai sha dai Sharaw gaw Dayun hka garet let hkawm mat wa ai. Dai hpang nam de shang mat ai. Anhte (3) mung lam kaga nnga sai majaw, hkrit tsang ai rai tim dai Sharaw hkang hkan nna, hkrun lam matut hkawm sai.

18.10.1965 ya 6:00 a.m hta India 7th Assam Rifles dap jung da ai, Myau ga kaw du wa lu sai. Dai aten hta India Asuya gaw Pakistan hte mung, Miwa ni hte mung, manghkang byin taw nga ai aten rai nga ai. Ya ten na Bangladesh Mungdan gaw, Sinpraw Pakistan rai nga ai. Htingbu mungdan ai sat lawat nhtuk ai aten, pru shang masha jep dik nga ai ten hta ang ai majaw, Dai shara PS ni mu nna, anhte masum hpe jahkring san jep hkrum sai. PS ni san ai *"Miwa spy kun? Myen kun? Kadai re kun? Hpa galaw sa ai kun? Hpaga ga sa ai kun? Gara kaw na masha rai ta?" Amyu myu san jep ai lam hkrum sai. Ndai zawn san jep ai hpe anhte bai htai ai "Ningru mare na magwi tam sa ai ni re."* Ngu nna

tsun dat ai. Shaloi PS ni gaw *"ndai de shang dung mu"* ngu nna, matut san jep sai. *"Nanhte ni kani hpaga ga sa ai kun?"* nga san ai shaloi, *"nre. Maj. Saynar hte Cpt. Larmar ni hte matut nna shang ai re"* ngu sai. Matut san jep sai. *"Nanhte passport lawm ai kun?"* Anhte masum hta Traveling Document nlawm sai. Dai majaw grau sawk jep ai lam hkrum sai. Akrit akrat sawk jep ai shaloi, Du kaba Nchyaw Tang lang tawn da ai, Chyumlaika buk ka-ang kaw, nhkyi hte hkret bang da ai, USA de matut ai KIO letter head masat hte hkrak re ai laika hpe India PS ni mu sawk hkrup ma ai.

Dai kaw nna du kaba Nchyaw Tang gaw, Gala ga ga nga ai kaw nna, jahkring nhtawm, English ga hte Kachin Independent Organization (KIO) rawt malan hpung a lam hte seng nna, USA de laika matut mahkai na matu, tinang sa du ai lam hpe azin ayang sanglang dan sai. Dai hpang, India balik ni gaw, nta ndaw kaw na, nta nhku de shaga la nhtawm, hpalap daw jaw sai. Hpalap lu let bai jahta ai shaloi, SP ni seng ang ai asuya lahta de shana dat ma ai. Dai ngut ai hpang Asuya salang ni sa du nna, India asuya tsun dan ai *"U Nay Win tsun ai, Myen mung kata tabung sha nga ai, KIA ngu ai rawt malan hpung n nga ai, nga tsun ai."* Dai majaw nanhte hkring ra ai, ngu nna, Myau ga kaw nna hpyendap hkyuk hta India hpyenla ni hte rau laban bat mi rim rawng da ai hpe hkrum sai.

Ndai zawn hkyuk rim bang tawn ai aten hta Slg. Dingwa Naw hte Slg. Pasi Kumhpai La mungdu yan sa nna, anhte Jinghpaw mare de tawn da ga, Jinghpaw wuhpung re majaw anhte lit la lu ai. Ngu nna sa hkraw la ai. Raitim ndat ya ma ai. Bat mi na ai hpang 22. 10. 1965 hta Assam rifles dap ni a lata kaw nna, Misaw Reserve Police (MSRP) ni, Lieutenant langai hte hpawn, sa du nna, anhte hpe mawdaw hte sa woi la ai. Jahpawt 6:00a.m kaw nna, shana 12:00p.m du hkra mawdaw hte hkawm sa nna, Second DC, ngu ai hpyendap kaba nga ai, Hkun Sa mare de woi du wa ma ai. Dai shara hta Nawkte Hkang, labu shakrin ni hpe bang tawn ai hkyukhtawng hta bang tawn

sai. Dai hkyukhtawng gaw matsat shabat rai nna, grai manam shagram re. Maza pung langai hpra hpra sha tawn da ya nna, ga kaw shakrin yup shangun ma ai.

Hpang jahpawt 23.10. 1965. 6:00a.m nhtoi htoi sai kaw nna, anhte masum hpe laksan yupku hte hkrak re ai shara de bai htawt bang da ma ai. Dai gaw 2nd class prisoner bang ai shara rai nga ai. Mali ya na ai hpang shapraw la nna, Second DC rung kaba, matsat htap ntsa de shaga la nna, bai san jep sai. India asuya san ai gasan kaba lahkawng san ai gaw *"Nanhte Kachin ni Putao valley lu la sai kun? Hugawng Valley lu la sai kun?"* Ngu san ai shaloi anhte bai htai ai. *"Rawt malan hpang ai laning mi sha naw rai shi ai, nnan rawt malan ai ni re."* Ngu tsun ai shaloi mi na second class prisoner gawk de shata lahkawng tup bai wa bang da hkrum sai. Ngai hta sharin la lu ai mung masa gaw ndai rai sai. Maigan Asuya hte ta gindun garum madi shadaw lu matu gaw, Rawt malan wuhpung mi rai tim, tinang hta manu dan ai a rai (Interest) lama mi lu madu tawn, jum tek tawn lu ra ai lachyum rai nga ai. Anhte gaw hpa mung nlu jum tek tawn ai majaw, htawng de bai matut bang tawn hkrum sai re. Dai hpang Du Kaba Nchyaw Tang hpe hkrai laksan shaga la nna, Hpyendu ni hte rau hkawm let san ai lam ni galaw sai. De hpang, December Christmas poi lamang ni hta anhte ni hpe sa lawm na matu ahkaw ahkang jaw sai. Lamang hta Du kaba Nchyaw Tang English hku akyuhpyi nu ku daw jau woi awn ai lamang ni galaw lu sai.

Shata masum na ai hpang 23.1.1966 hta hkyuk kaw na, shapraw la nhtawm, India hpyenla Cpt. rank madang hte maren rupee-280/-, B-class madang hku nna, ration budget htuk jaw sai. India hpyendap kaw hpyenla ni hte hpawn india hpyen hkring htuk jaw let rau gayau nga sai. Hkawm wa hkawm sa a matu mawdaw jeep langai hpe anhte a matu laksan tawn da jaw sai. Breakfast hpe jahpawt manap jau jau daw jaw masai. Ndai zawn laning mi tup India hpyenla ni hte maren nga lai wa ai.

9

NSIN HTAWNG KATA LU SHA GAM (HUNGER STRIKE) GUMLANG AI LAM GALAW AI

1967 ni hta 7th Assam Rifles dap hpe Misaw Reserve Police (MSRP) dap ni bai galai nna, dai ni a lata hta bai ap ya sai. Dai kaw nna, Wutpat htawng, asin chyip re ai nsin htawng de bai shata (8) bai bang kau sai. Namdum pi nnga ai, maza tsan na matu pung langai hpra tawn da jaw ai. Shi laika hte hpai (playing card) sha tawn da ya ma ai. Dai ten hta MA. degree lu ai Hkang (Naga) shadang sha langai mung htawng bang hkrum ai. Dai Naga kasha hte English laika ni sharin let rawng nga ai. Nsin htawng kata hta Shata (8) na hkra jam jau dik ai hku rawng nga ai hpang, anhte masum myit daw dan nna, hunger strike ngu ai, lu sha gam ning hkap, gumlang ai lam yan 2.1.1968 hta Karai Kasang kaw kyuhpyi apnawng let masum ya tup galaw ai. Si yang si amyu hte mungdan a matu rai sai, ngu nna, Karai Kasang kaw myit shadik kau sai.

Dai kaw nna, 7th Assam Rifles du kaji kajaw kaw nna, Colonel, hpyendu kaba madang sa nna, shat asawng jaw sha ai.

Raitim nsha sai. Nsin htawng kaw na nlu pru wa jang gaw hpa mung nsha sai, ga mung nshaga sai. Si tim ngut sai ngu, daw dan kau sai.

Ndai ten hta myit ru dik ai aten rai nga mali ai. Masha wa a mungdan de kadai hte mung matut mahkai nlu mat sai. Chye ju madu chyinghkai nu hpe mung grai marit myitdum wa ai aten mung rai nga li ai. Chyinghkai nu hpe hkrum lu na nrai sai. Ngu myit shadik kau sai. Lam amyu myu hku myit let myit kaji hkam sha nga ai aten rai mali ai.

10

INDIA 7TH ASSAM RIFLES KAW NA DOCTOR KABA SA NNA, NSIN HTAWNG KAW NA SHALAWT DAT AI

3.1.1968 September 8:00 a.m hta First DC, Assam kaw na Doctor Lawyer kaba langai Lt. Col. Nagapa & Civil Surgeon du nna, hkamja lam jep ai hte anhte hpe bai asawng tsun sai. Dai doctor wa gaw ga grai si mani ai. *"Nanhte Kachin ngu ai ni amyu kaba langai mi re, madu a tinggyeng (personal) sut masa tam sa ai nre, tinang mungdaw mungdan a matu ap-nawng shakut hkawm sa ai ni re, nanhte hpe kam dik nna, dat ai salang ni re, hpang de mungdan a du salang ningbaw ni tai na ni re. Makyin jinghku jingyu mung manu mana law nga ai. Nanhte si yang nmai na re. Si jang gaw n-ga sha tai na re. Si mat yang ngai hpe mung mara jaw na re. Ndai kaw nga ai hpyenla hte balik ni mung nchye na ai majaw re. Ngai ndai first Shillong kaw nna, Doctor kaba dik re, ngai tsun ai ga nteng jang doctor nman uga, hpawt ni kaw na, nanhte hpe ndai nsin htawng kaw nna shalawt dat na, shat sha hpang wa mu, ngu nna ga sadi dagam da sai majaw,"* shana daw de anhte masum shat sha hpang sai. 4.1.1968 Nsin htawng kaw na mung shalawt dat sai.

Dai kaw nna, 2nd DC rung de woi la nna, anhte gun sa ai buhpun nba hte arung arai ni hpe bai ap jaw ai. India hpyenla uniform jaw jahpun nna, hpyenla hte maren bai tawn da sai.

9.1.1968 hta jeep mawdaw hte hpyendu (1) hte balik (5) bai du wa nna, anhte masum hpe Hkun Sa mare kaw nna 10:00 pm hta Margarita de woi wa ai. Dai shana Margarita kaw yup hkring sa sai. Hpang jahpawt 5:00 a.m hta Myau ga de woi du wa sai. Masum ya na ai hpang Assam rifles dap ni hte rau bai nga sai. Dai hpang, Pham base ngu ai camp Helicopter nbungli pa nga ai shara de lahkawng ya tup tawn da ma ai.

20.1.1968 hta, India Prine Ministor Indra Ghandi jawn ai baw Helicopter hte anhte masum hpe wa htaw sa sai. Htaw sa ai hta lawm ai India hpyenla ni gaw,

(1) Immigration Cpt: -1
(2) Assam Rifles Sergeant-1
(3) Wireless -1 hte
(4) Pilot -1 ni rai ma ai.

Gara de htaw sa na re hpe nchye shi ai. Ne Win a Myen hpyen asuya wa mung *"nye a masha marai masum India de du taw nga ai, chyeju hte dai marai masum hpe ngai hpang de du hkra naw sa ya rit,"* ngu nna, India asuya kaw hpyi shawn taw ai aten mung rai nga ai.

11

NBUNG LI NTSA KAW KALANG BAI MYIT DAW DAN GA SADI GARAN HKAM LA AI

20.1.1968 hta, Du kaba Nchyaw Tang tsun ai, Nwawt hte Tu Lum e ndai nbungli Patkai bum shindan nna, anhte sa wa Vijaynagar de sa sa ai nrai yang gaw, masa nhtuk sai. Dai majaw lawu Myen mung U Ne Win de sa sa ai masa rai yang gaw, hkrung tim lachyum npru sai. Mi htawng rawng yang pyi si hkam nna, (Hunger strike) lusha gam atsam madun sai hte maren, ya mung kalang bai daw dan saga.

Dai majaw,

(1) Nwawt La Raw- Nbungli Pilot hpe kahtam na
(2) Pungga Tu Lum- Wireless wa hpe kahtam na
(3) Du kaba Nchyaw Tang- Immigration capt: hpe kahtam na hte
(4) Sergeant hpe yawng jawm kahtam sat nna, nbungli hte hpawn yawng hkrat si ga ngu nna, ga sadi hkam la sai.

Dai aten hta nbungli ntsa kaw Du kaba Nchyaw Tang a myiman hpe yu dat ai shaloi, achyang rai grai ntsawm taw nga ai. Kadan bum garai ntawt shi yang, shada da myiman yu hkat ai shaloi yawng hte a myiman gaw, grai myitru nga ai nsam rai nga ai. Dai aten hta Indai Immigration captain wa, Du kaba Nchyaw Tang hpe ga san san ai, *"nanhte Kachin ni shawng daw hta ndai zawn nbungli njawn ga ai nre i?,"* ngu san ai shaloi, Du kaba Nchyaw Tang *"re"* ngu nna, ga kadun sha htan sai. Kaga shajan kachyi mung nshaga sai.

Kadan bum tawt rai nna, Vijaynagar (ya nga ai ROKAI) shara hpe nbungli ntsa kaw na mu mada sai. Du kaba Nchyaw Tang a myi man bai tsawm wa ai hte mani sai rai sai, *"ma yan e, bai wa ai ga rai sai, daini gaw lawt sai ga re. Oh yu mu, nbungli pa mung mu sai. Maj.Senor a dum nta hpe mung mu mada sai,"* shingrai jahta nga yang 20.1.1968 hta, Vijaynagar nbungli pa kaba kaw anhte jawn ai Helicopter yu hkring sa sai. Hkring sa ai hte Mawdaw jeep hte wa woi la nna, immigration rung de muk hpalap hte apyaw alaw hkap hkalum, woi la hkrum sai. Du ai shana hte hpang shani dai shara kaw shalung nga yang India du salang ni sa du nna, numhtet dat ai. *"hpang de nanhte Kachin hte India asuya kaw ra ahkyak ai lam ni hta shada da garum shingtau hkat ga,"* ngu nna ga ngwi ga pyaw hte atsawm sha kanawn mazum ai mungga hte dat ma ai. Ya ROKAI matut ai gaw, dai ten hta ngam da ai, bungli lamang daw hpe bai matut ai lam rai nga ai.

12

INDIA MUNGDAN KAW NNA, KANU JINGHPAW WUNPAWNG MUNGDAN DE BAI DU WA LU SAI

Dai hpang 2.2.1968 ning hta India Immigration du-1, balik-3 hte lit gun masha marai-5 hte hpawn, Pinawngzup de wa sa ma ai. Sa san ngut ai hte shanhte ni bai nhtang wa ai. Dai hpang Pinawngzup kaw na Lisu marai-10 hte nam lam hkret waw nna, Geduhku mare, Tarunghku bum, He Ahkyi ngu ai Lisu salang wa a mare kaw du wa sai. Dai hpang He Ahkyi a mare masha ni bai wa sa nna, Tawang hkahku Agyi Wafu a mare Maraukawng de du wa lu sai. Dai hpang Mungsundan hpe lai di nna, Maru salang Lukmyeng La up ai Ningbaubum mare kaw du wa lu sai. Dai ten hta Salang Lukmyeng La nnga mat nna, shi a hkumtsawp moi mang hpe makoi mayang poi galaw nga ai aten mung re hte maren dai shara kaw nhtoi-3 ya tup garum shingtau da ga ai.

Dai hpang Naga hpyenhpung Ningbaw kaba Kaplang ni du wa ma ai. Naga rawt malan ningbaw kaba Kaplang hte hkrum ai shaloi ga san san ai, *"nan lahkawng gaw KIA nre ni? Du*

kaba Zau Tu hte Lama La Ring ni hte anhte Naga hpung ni Nammyung, Kumgyitu ga kaw gasat ai shaloi nan lahkawng nlawm ai kun?", nga san ai shaloi, bai htai dat ai, *"an lahkawng gaw nlawm ga ai, six battalion four column model brigade, KIO kaw na she re. Hpakant lam hkap ai ni she re,"* ngu tsun ai shaloi, Ningbaw kaba Kaplang bai tsun ai,*"Lawm tim nra ai, ya gaw yawng rau jahkrup nna, pawng sai re. Anhte mung Du kaba Zau Tu ni hpe sa jahkrup na matu sa ai re,"* ngu nna, rawt mat wa masai.

Dai hpang Maru kasha ni sa sa nna, Singgai ga, Lawtkawng mare de du wa sai. Dai shara kaw Myen hpyen asuya, mung masha hpe zingri sat kau ai aten hta wa du ang ai re.

Matsing: Shawng nnan Du Kaba Nchyaw Tang hpe wa sa magang sai. Du kaba mung shi a nta de lung wa nna, Brigade de lai wa lu sai.

13

1968 NING MAY (5) HTA SINGAIGA JUMMAW KAW DU NGA YANG MUNG MASHA NI HPE MYEN HPYEN ASUYA ZINGRI SAT AI LAM

5.5.1968 hta Hkamauhku Tsaudam kaw nna, Singgai ga kaw du ai shaloi Slg. Dingyau Chyangai + Jan. Lahkrang Hka Ra, Slg. Hparaw Zau Awn + jan. Ndup Lu ni yawng nam de hprawng makoi nga ai. Singgai ga kaw e, Hpakant kaw na, Second Lt. Kawn Gam hte KIO hpyenla-3 nga ai shara kaw an lahkawng du wa ai shaloi. Du Kawn Gam tsun dan ai gaw-, *"anhte mung n-gam mahka kawn, Myen ni wang tawn da ai kaw na, gumhtawn hprawng lawt mat ai re. Tu Lum hte Nwawt e, mani sha mung masha marai hkun hpe kahtap lup kau ai re. Daru mahka lam, Durip ga du hkra Myen hpyenla ni yawng hkap da ai re. Dai majaw dai lam hkum wa mu"* ngu nna tsun ai.

Singgai Jummaw na mabyin kadun

No.1, Singgai jum ju na matu Du Lum Dau hte hpyenla ni jum ju woi awn ai, dai jummaw hta Daru Mahka, mali-

hkrang walawng, Hugawngpa na masha yawng pawng marai 100 ram, wu wu di di rai jum ju nna, tinang a buga de lu sha na matu gun la nga ai aten rai nga ai. Jum grai rawng ai shara langai re. Dai aten hta Du Lum Dau a woi awn ai, Danai mare na hpyen lahkrut ma nkau mi Danai ga de hprawng wa mat ai. Dai hprawng mat ai hpyen lahkrut ma ni hpe Myenhpyenla ni chye nna, Singgai jummaw a lam hpe yawng san sagawn lu ai. Nan hte singgai jummaw de woi lung ra ai, Nwoi lung yang nanhte hpe sat na, nga ai majaw, hkrit let, Myen hpyenla-100 ram hte Singgai jum maw de woi lung wa sai.

Myen hpyen du Lt-1hte sergeant-1 woi awn ai re. Myen hpyenla ni akajawng sha jummaw de du wa ai majaw, jummaw sin ai, jum ju ai, mung masha hte Village Defence Force (VDF) ni hprawng na lam nmu sai. Myen hpyenla ni du taw nga ai aten hta, jum ju nga ai mung masha ni hkam la ai gaw, Mungdan asuya langai ting re gaw, mara kata majoi gaw nsat kau na re ngu nna, nga shajang ma ai. Dai shaloi, mung masha (50) hpe, dinggren tawn nna, Myen hpyenla ni G-3 sinat hte gap kau sai. Si ai mang hte nsi shi ai masha ni yawng hpe pawng nna, jum nhkrun hta, marai 20 jan hpe kahtap nna, sang bang da sai, hpang de jum maw hta kadai mung jum nju sha na matu re. Dai majaw nsi ging ai ni mung jum nhkrun kata de dip kamyet da ai majaw si ap mat sai. Dai kaw na lawt ai gaw, Dumsa La ngu ai langai sha lawt lu wa ai. Dai pyi Lahpa kaw G-3 sinat pala hkra nna, lahpa chyen mi daw mat chyalu rai nga ai, Dai hpe G-3 La, Dumsa La ngu nna, Hugawng pa, Nbawn ga, Awng Lawat mare hta tsun kajai gumhkawng wa sai .

Myen ni Helicopter hte ration jahkrat sha nna, bai wa sai. Dai ration n-gu buk jahkrat ai kaw, Myen hpyenla Sergeant a baw kaw n-gu buk hkrat bun nna, dai shara kaw si mat wa sai. Dai hpang Myen hpyenla ni Hkamauhka hkanam dingyang hkan nna, Nbawn ga hku lai, Dainai hka gawn let Danai mare de bai yu wa masai. Dai ten hta singgai jummaw hta u hka she ak rai mat sai.Kadai mung jum sa ju ai lam nnga mat sai.

Dai hpang nhtoi manga ya na ai shaloi Singgai Ga na salang ni hte Slg.kaba Hparaw Zau Awn, Slg. kaba Dingyau Chyangai ni hte hpyenla ni sa gawan nna, jut mali nhkrun kaba htu nna, jum nhkrun kaw na moi mang ni hpe shaw la nhtawm, kahtap lup da kau sai. Ndai mabyin gaw wunpawng sha ni a matu matsin da mai ai labau rai nga ai. Ndai masa ni hpe an lahkawng wa mu hkrup sai.

Myen ni hkap taw ai hpe chye ai majaw Daru bum lam nwa ai sha, Lagyep bum lam hku nam dawk let bum ga de lung wa sai.

14

INDIA HTAWNG KAW NNA LAWT WA AI HPANG TSAW RA AI CHYINGHKAI NU HPE WA LU HKRUM SAI

1968 ning hta India asuya hte KIO kyithkai masing awngdang ai lam nlu nna, bai nhtang wa ai aten hta, jum ju sa ai, gu Ningrang Awn Naw, Ningrang Singgawn, Kumhtung Tu, Kumhtung Gam ni hte hkrum sai. Zanan hka jummaw kaw du lung wa sai. Dai hpang Hpalaptu ga, Ndawngkawng ga de shanhte hte rau du lung wa sai. Dai hpang, 11.5.1968 hta tsawra ai chyinghkai nu Waga Ja Lu hte hpu Nwawt Gum Ja Naw ni nga ai Laihkruhka yi yinwa, La mawng langatu ga de kabu gara du wa lu sai. Tu Lum, Lisu hpyenla Ah hkyi hte ngai anhte masum du wa lu sai.

Dai aten hta shiga htinglet na yak dik aten re ai majaw, dum nta masha ni hte makyin jinghku ni gaw India de masum ning htawng rawng mat ai hpe nchye ma ai. Dai majaw majan hta hkrat sum mat sai. Nwawt La Raw a lam hpe nau hkum jahta mu, shi asak naw hkrung nga ai ten, grai gumsheng ai

wa re. Shi mying hpe tsun yang anhte hpe ti na pi tsang ra ai ngu nna, kajai gumhkawng nga ai. Dai ten hta ngai Nwawt La Raw bai du wa ai majaw, tsaw ra ai chyinghkai nu hte makyin jinghku, kahpu kanau ni grai mau ma ai hte nau kabu mat nna, kabu myiprwi hkrai hprwi rai mat saga ai. Ngai hpe yawng hte kabu gara hkap tau la ma ai.Chyinghkai nu hte nta masha ni, mahkyin jinhku ni hte rau daidaw buga kaw hkring sa la lu sai.

Dai hpang kade nna yang magam dap de bai sa ai. Lamawng bu ni sa nna, Putao, mawdaw lam shindan nna, Mahtum camp, Heatquarter de du lung wa sai. Dai ten hta KIA kaw nna, Durip ga gasat dang nna, Mahtum camp kaw mahkawng nga ai aten re.

15

KUMMYUNIT MUNG MASA KAW NNA, TINANG JINGHPAW (KACHIN) MUNG MASA DE GALAI MYIT WA AI ATEN

1968-1969 ning hta, KIA hpung gaw, Myenhpyen dap (post) langai hpang langai hpe gasat dang dingyang rai nga ai aten re. Miwa mung asuya kaw na sinat laknak hte hpyenhkring ni hpe shaw htuk la nna kasat shakrip mat wa ai. Mao Tse-tung Ohwada laika buk hpe sharin let, hpyenla shagu, Mao Tse-tung a laika buk gun nna, Miwa hpyenhkring hte gasat lu nna, myit rawt nga ai aten mung re. Majan ram ram awng dang nga sai. Dai ten hta, Slg. kaba Maran Brang Seng, Lt. Zahkung Ting Ying, Slg. Kaba Layawk Ze Lum woi awn nna, Miwa mungdan de Kummyunit laknak, jak sinat, machyu pala, myawk hte Miwa arung arai ni htuk shapraw na matu lekmat pa hta ta masat htu nna, lu htuk shapraw la sai rai nga ai. KIA hpyenla ni Kummyunit dazik hpe shakap sai. "Wan sui Mao Zhu Xi" Mao Zhu Xi asak mun mi kalu nga u ga ngu nna, tsun marawn shajang nga sai. Du Kumba Bawk Naw (Boe Than Chaung) wuhpung ni laknak grung grung hte Myen zahkan (post) hpya

sai. Sambuyang, Maran kahtawng, Ledo lam hte Mogawng lam lapran, Namti, Lawa ni yawng hta na Myen Zahkan ni hpe anut shakrip kau lu sai. Dai hpang Myen hpyenla ni hpe ram ram gasat dang nna, Shagri bum, Mahtum camp de shinggyin wa saga ai.

Dai shaloi, Du Kaba Zau Tu hpe mare kaba, myo kata kaw nga ai hpung woi sara nkau mi kaw nna, laika shagun dat sai. Dai laika hta lawm ai, *"Balawng Zau Tu nang gaw Hpung-up sara langai a kasha re. Miwa myi jut hku hkum yu, Jinghpaw myijut hku yu ra ai,"* ngu ai laika hpe lu hkap hti sai. Dai kaw nna, Du kaba Zau Tu hte ni dik ai ahkyak NCO ni hpe training nnan galai jaw sai. Du Kaba Zau Tu tsun ai, Myiwa myi jut hku hkum yu, Jinghpaw myi jut hku yu mu nga nna, mung masa laika buk langai sharin sai. Dai hpang Du kaba Seng Hpung kaw nna, mung masa laika buk langai bai sharin sai. Du kaba Pungshwe Zau Seng mung Laika buk langai bai sharin sai. Daihpang Slg. kaba Maran Brang Seng bai langai sharin sai.

Dai ngut sai hpang, anhte a Miwa Kummyunit dazik hpe di kau saga, anhte byin mai ai daram da ting nna, KIA san san Jinghpaw a mung masa (Kachin) hku nna, bai shakut gasat sa wa ga nga tsun sai. Dai kaw nna, Mao Tse-tung Ohwada Laika buk ni hpe wan ju kau sai. Palawng kaw kap ai, kawlan kaw shakap ai Miwa dazik ni yawng hpe di kau sai. Mi shawng daw na KIA hkring hte maren hkrak rai sai.

1969 ning May hta, shata mi ram na hkra Mahtum camp kaw naw nga ga ai. Dai aten hta Slg. Kaba Maran Brang Seng hpe Suspection dawm nna, gumhpraw dum ningbaw bang tawn nhtawm, san san nga nga shagun sai. Dai hpang Maj. Namsu Zau Tawng hpe mung kaga san san nga shangun sai. Dai kaw nna gaw Maj. Namsu Zau Tawng gaw, pru hkringsa na matu D.C shawk sai. Du kaba Zau Tu, Nam Su Zau Tawng hpe D.C njaw ai. Du kaba Zau Tu ngai hpe shangun ai. *"La Raw e, Maj. Namsu Zau Tawng hpe shaga la su"* nga ai. Maj.Namsu Zau Tawng hte hpawn rau woi lung wa sai. Du kaba Zau Tu, Maj.Namsu

Zau Tawng hpe tsun ai, *"Nang Du kaba Maj.langai ting re, kaning rai pru wa na, nang du kaba langai ting pru wa yang, ma ni grau myit daw na re."* ngu nna, Du kaba Pungshwe hte hpawn du kaba ni grai asawng ai. Raitim Maj. Namsu Zau Tawng a myit hta magam gun hkring sana, pru mat na sha, tik tik rai sai. Myi man nsam, galai mat sai. Hpyenla matut galaw na matu gawngkya mat sai. Shawng daw hta grai hkam kaja ai raitim, dai kaw nna gaw Maj. Namsu Zau Tawng hta ana ahkya machyi ai lam ni grau grau sawng ai lam ni byin wa sai.

Dai kaw nna, Miwa mungdan de ta masat ka shagrin tawn ai, Chiphwi, Lawkhkawng hpyen masing hpuawn (commander) jahkrat da ai, Lt. Zahkung Ting Ying hte Slg. Kaba Layawk Ze Lum ni mung myit kaga rai mat sai. Dai kaw na gaw, Lachik kasha, Lavoa kasha ni gaw jak sinat (brand gun) hte machyu pala ni hpe magazin box ting ma hkra majoi gap dumbre nna, KIA nkam galaw sai nga, Kummunit hpyenhpung de shang pawng mat wa sai. Dai ten hta ngai Nwawt La Raw gaw, Du Kaba Zau Tu a makam gyi asak sin rai nga ai. Du Kaba hpe sut kang jaw ngut jang she ngai mai yup ai rai nga ai. Ka-baing sinat shachyen nna, shana tup tup sin taw nga ra ai re. Du kaba Zau Tu nan shi a asak hkrat sum mat na matu, hkrit maja ra mat sai aten nga sai re.

Dai shani kaw nna, Du kaba Zau Tu a asak sin ni hpe Hkahku hpyenla (bum ga masha) ni hpe sha laksan shaga tawn sai. Du kaba Zau Tu tsun ai. *"Ya daini na aten hta ga sadi dung ai gaw nanhte hkahku hpyenla ni sha rai sai. Langai nga yang langai re. Dai majaw nanhte hpe sha kam sai,"* nga nna tsun wa ai. Du kaba Zau Tu hpe hpyenla lam lahkawng kahtap sin sai. Du Kaba Zau Tu, ngai Nwawt La Raw hpe ndat sai. Ngai hte ndaw nhka rai sai. Dai kaw na gaw, KIA hpyen hpung ni yawng hpyen ningsen madat let sadi maja ai hte rawt sa sai. Miwa kummunit masa hpe dawm kau nna, Jinghpaw myi jut hku KIO laksan bai kale wa ai aten rai nga ai. Dai aten hta tinang amyu sha kahpu

kanau shada da nhkrum nra ai lam ni byin wa ai. Myenhpyen hte KIA hpyenhpung ni matut manoi kasat ra nga ai aten hta, myit npyaw hpa lam ni byin wa sai. KIA ngu nna, matut tsap na pi yak yak rai wa ai aten du wa ai re. Raitim hpangdaw ningbaw ningla ni woi awn jasat let, KIO wuhpung gaw bai rawt kalu kaba wa ai.

Ngai Nwawt La Raw gaw, lawu na shangun ma langai sha rai nngai, raitim ningbaw ningla ni yawng hpe grai kamhpa tsawra nga nngai, Yawng gaw Myu tsaw, Mung tsaw myit rawng ai ningbaw ningla ni hkrai rai nga ai. Ndai zawn wuhpung hka garan ai, wuhpung law wa ai mung shada da bungli garan galaw mat wa ai she rai na sai. Lani mi na nhtoi hta shada da bawng-ban let bandung langai de bai rau du wa lu na re ngu hkam la nngai.

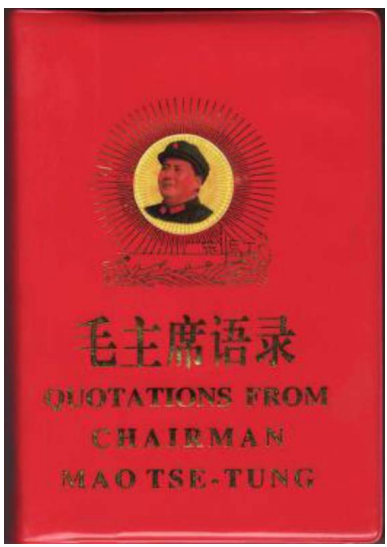

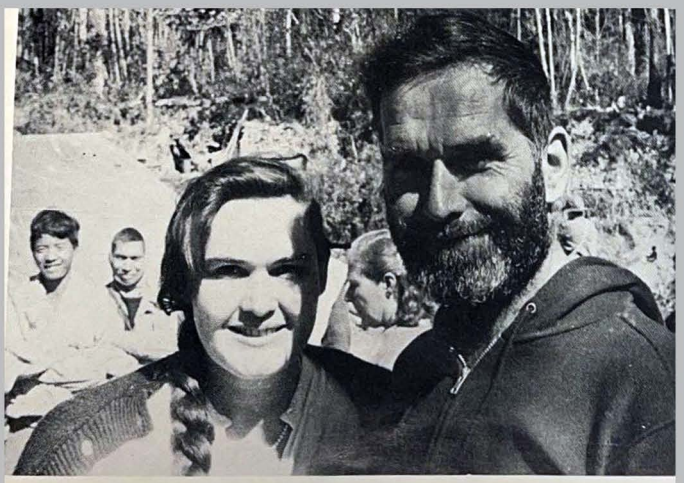

Robert and Betty, February, 1966, in Green Water Flats. Robert's beard was the envy of the Lisu men, for they have little or no beard.

KIO Maigan matut mahkai laika gale jaw ai Robert Morse & Sr.Jan. Betty February 1966 (2)

Capt. Darlinton & Jan. Nhte Roi

Shawng na, Pai-GOC.Lahtaw Zaw Seng, Hkra-DKB. Lahtaw Zau Tu, Hpang na Dr. Lahtaw Naw Lawn@ Dr.Steven Morse yan nau

Slgkb. Pungshwe Zau Seng

Major N-chyaw Tang, Duwa Howa Ja La
(Pa Jau Bum hta hkrum ai ten .jpg

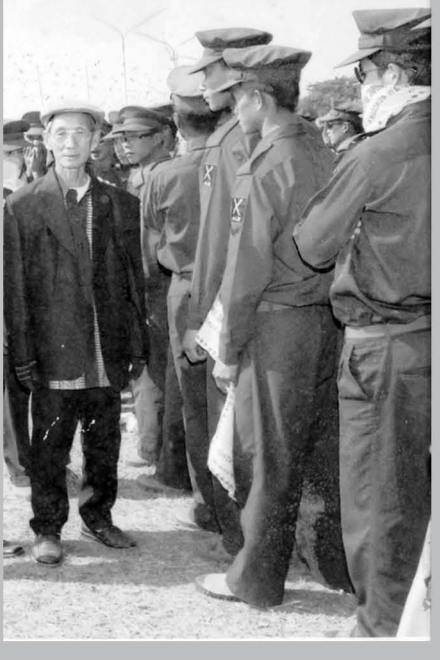

2005 Jan 10. Myitkyina, Shatapru manau wang hta (57) ning hpring Jinghpaw mungdaw nhtoi hta sa du ai Du Wa Nwawt La Raw

16

MAYAW HTINGGAW DE AI HTE KIO&KIA MAGAM GUN HKRING SA AI LAM

1970 ning, November 7 ya shani, Northern Frontier Development Agency (NFA) ngu ai, Myu tsaw mare hta Sadung ga, Masa mare na Zi lahpai kasha, Shy. Masa Ja Awng (Magam bungli-KIA hpyennum, serial No.2, lahkrut saranum/ trainer, hpyendap tsi saranum) hte Lisu A.G hpung na, Rev: Mafa.Yisaye a lata hta KIA hpyen hkring rau hkungran ga shaka hkam la lu saga ai. Hkungran poi hta Lisu ga gale jaw ai wa gaw, Sara. Hpauwung Tang Gun (laika ka sara Sau Kamai) (dai ten shi a asak-18 ning) rai nga ai. 1972 ning hta hpyenla (Army) lit hpe A-list hte hkring sa ahkang jaw nna, Mungchying zinlum (Civil) magam lit hpe Northern Fronteir Development Agency (NFA) Myu tsaw mare kaw shanu nga sai. India-Jinghpaw mung jarit mayan hta English hte Gala ga gale ai (iterpretor) lit hpe gun hpai na matu lit shatsam ai hte maren shakut shaja lai wa sai. Assam,Naga hpyen du, hpyenla hpyen hpung ni hpe madung ga gale let woi awn ai rai nga ai. KIO Party shang masha langai hku nna mung dingyang shang tsap taw let, KIO a kata lam mung masa bungli ni hpe mung dingyang gunhpai

let shakut shaja nga nngai. Dai aten na masa gaw *"KIO asuya a bungli gaw lahkra de, Madu tenggyeng bungli gaw lapai de"* ngu tawn ai aten rai nga ai.

Marip Lamawng Du Wa Nwawt La Raw & Jan. Lahpai Ja Awng

17

DU JAN LAHPAI JA AWNG A LABAU KADUN

1.Daidaw sa wa ai lam

15.5.1948 (Bat-5 ya, 12:00 noon) hta Sadung ginwang, Masa mare, Masa Wa Hpang hta Hpt. Masa Zau Gam hte Jan. Jing Hpuk/Dumhpau Hkaw Win yan kaw nna, shangai chinghkai ai Zi Lahpai shayi sha a lat rai nga ai.

2.Hpaji sharin hkawm ai lam

1956-57 ning Sadung Ginwang Saga Pa Asuya lapran tsang jawng kaw jawng kaji lung hpang sai. Laning mi jawng hkring mat nna,1959-1960 Sadung Bum (Ya ten Myenhpyendap jung tawn ai shara) Sasana Jawng Up Sara Ki Yaw a lata hta tsang-1 lung nna, Mung masa nhtuk wa ai majaw sasana jawng hpe nhpaw mat ai majaw, Sadung mare de 1960-1962 ning hta tsang 2-3 hpe hkaja la lu sai. 1962-1964 ning Washawng Asuya lapran tsang jawng kaw tsang 4-5 lung la lu sai. 1965 ning January hta chyinghkai Wa nnga mat ai majaw laning mi jawng daw mat nhtawm, 1966 ning hta she Washawng jawng kaw tsang-6 hpe bai sa lung sai.

3. KIA Magam gun hpang wa ai lam

1966 Washawng mare hta jawng lung nga ai aten, Wunpawng Mungdan shanglawt magam gun na matu shaga la hkrum sai.

(1) 1966 ning 2nd Brigade 3rd bn. Sadung ginwang Nga Gyang mare Capt. Zau Jun Zau Seng a lata e shang wa ai.

(2) 1967 ning Bgd.H.q. kaw du nna, Mali Nmai Walawng Mawun ga, Dr. Maran Tu Htang a lata kaw tsi jawng lung ai. Marawng ga kaw lung shangut nna, lekmat jaw sai.

(3) Tsi rung kaw magam gun nga yang Du kaba Brigadier Lahtaw Zau Tu shaga la nna, 1967 December hte January hta Wa Sha Camp Du Ah Hpung a lata kaw hpyen training la sai.

(4) 2nd Bdg kaw Amyu shayi ni No (1) lang na hpyen training la hpang ai gaw-

(1) W.A.A.C Rgt. No (1) Pau Shi Bawk

(2) W.A.A.C Rgt. No (2) Lapai Ja Awng re. No (2) lang na W.A.A.C pang ni hpe an lahkawng sharin ya ai. Training shara hpe mung galaw sai.

(5) Du kaba Marip Kum Htoi kaw staff course mung la sai. Dai hpang tsi rung kaw magam gun nga yang Du kaba Brigadier Lahtaw Zau Tu bai shaga la ai hte GHQ. kaw magam gun nga ai ten kaw na.

(6) 1969 ning NFA (Northern Frontier Agency) ngu ai India ga jarit uphkang dap de, Slg.Kaba Shang Hting Hkam Htawn a chyare hte tsi saranum hku nna, magam gun shakut lai wa sai.

4. Magam Gun hkring sa ai hte Mayaw htinggaw de ai lam

Dai hpang matut mahkai nhtuk mat ai majaw NFA (Northern Frontier Agency) mung dawm kau ai hte, 1969 hta A:List D.C ahkang hte pru hkring sa sai.

7.11.1970. NFA (Northern Frontier Agency) Myu

tsaw mare kaw Slg. Nwawt La Raw hte Hkristan dinghku de ai hkungran ga shaka hpe Rev. Yisaye a lata hta hkam la lu sai.

5. Hpyen majan a majaw htawt sit wa ai lam

Dai kaw nna 1979 ning, Hugawng Danai, Nbawn ga, Awng Lawt mare kaw dinghku de jahkrat nga yang,

1. Sinna Ginwang Ginjaw, Masat-2 Dapba Daju, npu rai nga ai, Awng Lawt mare hta, tsi sara nnga ai aten rai nna, mung shawa ni hpe tsi tsi ai magam bungli ni hpe kahtawng langai hpang langai gawan tsi lajang ai magam bungli hte Awng Lawt Buga Hpung a Num Hpung Ningbaw hpe mung woi galaw ai. Awng Lawt mare hta, yi sun hkauna galaw let dut lu dut sha ai gat seng kaba hpe mung kasi madun let galaw sai.
2. 1992 January hta a kajawng sha (hka.la.ya-86) Myen hpyendap wa e mare ting na dum nta ni hpe wan nat nhtawm, gawt kau dat ai majaw, ya Myitkyana, Shatapru, Sut Ngai kaw htawt sit shanu nga ai.
3. Myitkyina, Shatapru, Sutngai Hpung lawk-6 hta alu kunhting hpe 2005-2013 ning lapran mu gun ladaw galaw lai wa sai.

Dai hpang asak kaba wa ai majaw, magam bungli galaw ai lam hkring sa let dum nta hte kashu kasha ni hpe woi awn zinlum lam madun let nga nga sai.

Labau Ka ai,

Marip Lamawng Du Wa Nwawt La Raw Jan. Lahpai Ja Awng.

18

NORTHERN FRONTEIR DEVELOPMENT AGENCY (NFA), NEW PROJECT AREA NGU AI PANGSAU YANG MARE NNAN HTA GAW SHARAWT MASING DAWM MAT AI

1969-1977 ning du hkra Northern Fronteir Development Agency (NFA) Myutsaw mare kaw Du Kaba Lahtaw Zau Tu a matsun hte maren, Slg.Kaba Shanghtin Hkam Htawn (Ginwang daw Uphkang Du) hte ta gindun nna, Wunpawng Mungdan Shanglawt Hpung (KIO) a shalawt da ai ginra na mung shawa ni hpe woi awn zinlum let gaw sharawt magam bungli galaw lai wa ai. Dai aten hta India Asuya hte matut mahkai yakhkak ai sha n'ga, tinang KIA dap kata hta mung matut mahkai hkrunlam yak wa ai.

1976-1977 ning lapran hta Northern Fronteir Development Agency (NFA), New Project Area ngu ai Pangsau yang mare nnan hta gaw sharawt masing hpe Sinna hkran de India Mungdan hku nna matut mahkai, kyithkai ai Mungsang Sat masing gaw awngdang masan sa ai lam n'nga wa ai majaw sha n'ga KIO hte mung shawa ni kade shakut tim makau

grupyin shingra tara mung nhtuk manu mat ai hku re. Hkahku mung bum ga de mung yuli hku hku hkrum ai hte anhte nga ai ginra ni hta mung yi sun hkauna ni kade galaw tim, nai mam ni sum mat ai. Dai majaw mung shawa hte KIO Wuhpung ni dai shara hta matut nna, asak hkrung nga pra na matu mayak manghkang lam amyu myu hpe hkrum katut wa ai aten rai nga ai. Ndai masa ni a majaw Sinna hkran ,matut mahkai masing, Northern Fronteir Development Agency (NFA), New Project Area ngu ai Pangsau yang mare nnan hta gaw sharawt masing hpedawm mat nna, Sinpraw hkran masing de bai lam tam wa ai aten mung rai nga ai. KIO a hkrunlam gaw Sinna masing hte Sinpraw masing lapran kaw nga pra lu na matu ram ram yak wa ai aten mung rai nga ai.

Ndai masing lahkawng a lapran dauyin hkawm nna, aten ni mung loi ren mat ai lam ni byin nga ai. Pangsau yang hte NFA mare hta shanu nga ai KIA magam gun usa manaw manang ni hte mung shawa ni yawng kadai mung kadai chye ai shara, htuk manu ai mare muklum ni langai hpang langai htawt sit bra ayai hkawm mat wa sai aten rai nga ai.

Kade yak hkak ai aten rai tim, NFA mare hta Slg.Kaba Shanghtin Hkam Htawm nta masha ni hte ngai Slg. Nwawt La Raw nta masha ni gaw 1978 ning du hkra naw ra ai magam bungli ni hpe gunhpai shakre let yawng a hpang jahtum nga ga ai. Dai aten hta NFA mare hta shinggyim masha ni nlaw wa ai majaw, mare kata de nam magwi shang nna, nta makau kaw hkai da ai langu hpun, kumshu shun ni hpe magwi gwi tai ni sa ashep sha ai hte nta na wa ni hpe sharaw rawngba sa htim sha nna, wa nyek nsen na ai aten rai nga ai. Namnga du sat du myeng, chyahkyi, shan nga, matse labye dusat ni mung nta makau kaw du nga sai. Nta masha ni ma hkan nu ni grai hkrit let nga yang, Slg.Kaba Shanghtin Hkam Htawn kaw nna, nhku daw sinat hte rifle sinat sa kapaw jahkrit nhtawm, magwi hte sharaw ni hpe sa gau kau ai re.

19

NFA MYUTSAW MARE KAW NNA NBAWN BUGA, AWNGLAWT MARE DE HTAWT SIT SHANU NGA AI

Masa lam ni loi li galai shai wa sai hte maren, 1977 ning hta Northern Frontier Development Agency (NFA) Myu tsaw mare kaw nna, Myitkyina de hpun sau hpaga ga let Nawngnang (100) Ning Hpring Jaw masat poi kaba hpe mung wa lawm lu sai. Dai hpang chyinghkai nu hte hpu ni, makyin jinghku ni shanu nga ai anhte a Lamawng Langa Tu ga, daidaw buga de kalang bai lung wa lu sai. Chyinghkai Nu Jan. Waga Ja Lu hte hpu Slg.Nwawt Gumja Naw, rat Wangan Kai Raw, kasha shy. Nwawt Hkam Ing, kasha shd. Nwawt Mung Myit Awng dum nta masha ni hpe, Hugawng pa, Nbawn ga, Awng Lawt mare de htawt sit wa na matu kahkyin woi la lu sai.

1978 ning, April shata hta tinang shanu nga ai dum nta ginsum ni hpe nja nhpra rai, chyinghka ni hpe hpaw malang tawn da nna, mungga majai let, Northern Fronteir Development Agency (NFA) Myutsaw mare kaw nna, ningrum ningtau jan hte kasha shd.Nwawt Hkun Seng, shd.Nwawt Naw Awng hte shy. Nwawt Hkawn Ja ni hpe Nbawn ga, Awnglawt mare

de woi htawt sit wa sai. Htawt sit wa ai aten hta sa garum shang lawm ai ni, shu Um Naw Awng, hkri Ningrang Hkun Naw, Rat Wa Ngan Kai Raw ni hte jinghku ni wa tau garum ai.

20

AWNGLAWT MARE HTA SHANU NGA AI ATEN, HTA GUNHPAI AI MAGAM BUNGLI NI

1980-1990 ning lapran hta Hugawng pa, Nbawn buga, Awnglawt hta, mare komiti, jawng kawmiti hte hpung hte seng ai kawmiti magam hpe gunhpai ai. Nbawn Buga, Mung Shawa Lapran Tsang Jawng kaba hpe mung Awng Lawt mare hta woi gaw gap, gaw de ai. Hugawng Nbawn Buga hta shayu hpun, kawa hpun shadaw ni hte sha galaw shachyaw rawng taw ai nta ginsum hkrai tup re ai aten re. Ngai Nwawt La Raw kaw nna, , lata lamu npawt ai larang hpun hpunkri tawng hpe magwi hte sa dun la nna, nta shadaw kaba ni rau dum nta kaba hpe gawgap let kasi madun ai.Tinang madu a bungli rai nga ai yi sun hkau na mung galaw let Hugawng pa, Nbawn ga, Awng Lawt mare makau, Hkawt hta bum hta tu nga ai, mawra hpun sau (thithmwi) hpaga ni hpe galaw ai. Kapduphka, Tinggaw maw hta hka chyup jak hte ja htu sha ai magam bungli hpe mung woi hpang ai. Ndai zawn Awng Lawt mare hte Myitkyina lapran ginrawn hkawm sa let hpaga ga nga ai. Awnglawt mare

buga hta du sa ai malet nhprang manam, makyin jinghku, ja htu, hpunsau hpaga la ni hte mare buga masha ni a matu lu mari la mai ai kunrai hkum sumhpa dut ai gat seng kaba hpe mung lu hpaw sai. 1989 ning hta Danai hka hkindudan (ya ten, Sinna Ginwang Ginjaw, Masat II Dapba Daju KIO) hta nga lun madim (Ngatetse) hpe mung kahkau rai nga ai, Danai mare na Dawnghka U Ba Aye (Munghkawm Sam amyu) hte pawng galaw ai. Dai ten hta KIO hpyendap hte Myen Asuya hpyendap ni hpe nga ahkun hkan se bang ai gaw, anhkau lahkawng gaw No.1 lang rai nga ai. Shawng daw e, Danai hka lahta de nga ngalun madim (Ngatetse) hpe kadai mung n'galaw ga shi ai. Asuya wuhpung lahkawng maga de nga ahkun hkan se bang ai lam mung gadai nnga yu shi ai.

21

AWNG LAWT MARE HPE HKYE TAWN DA AI

Dai aten hta Ma-Sa-La U Naywin Asuya uphkang nga ai aten hta Awng Lawt mare de Myen hpyen hpung ni jahkring hkring sa du nna, mare hpe jahkrit shama ai ni byin nga ai. 1987 ning hta (Hka-La-Ya-86) na Myen hpyen hpung ni du ai shaloi, anhte nta de sa nna, *"KIA* ရှိလား*?"* nga nna, wa san ai. Dai hpe ngai Nwawt La Raw kaw nna, " N'nga ai, Du kaba wa nta nhku de lung war it. Kabu kara hkap tau la ai. Lu sha ni lajang jaw na" ngu nhtawm Udi shadu jaw, shat shadu jaw yang, grai kabu let shi bai tsun ai "တောရွာမှာလည်းသဘောကောင်းတဲ့လူကြီးရှိတာပဲနော်" nga nna, dingbai dingna njaw ai sha bai wa mat ma ai.

1989 ning hta kalang bai, Awng lawt mare de Myen Hpyen hpung wunawng kaba bai du wa ma ai. Hpyen hpung hpe woi awn ai du kaba hpe sa jahkrum nna, anhte mare buga masha ni kaw nna, du kaba ni wuhpung hpe kabu kara hkap tau la ga ai. Dai majaw malu masha a matu Dumsu langai hte hkalum na ga ai. Dai dumsu ula gaw htaw ra re. Nanhte a sinat hte gap sat sha mu. Ngu tsun dat ai shaloi kabu kara rai dai dumsu hpe gap sat sha nna, grai myit pyaw let Awng lawt mare

hpe dingbai dingna najaw ai sha bai wa mat ma ai..

Dai dumsu ula gaw, Sr.Hpauwung Tang Gun (Sau Kamai) ni a dum su rai nhtawm, jahkring hkring htan malap kalau wa wa re ai dum su re. hpang e bai mare masha ni yawng pawng nna, Sr.Hpauwung Tang Gun hpe dum su u yi langai bai mari galai jaw sai.

Tsun mayu ai gaw, grai hkrit ra hpyen wa hpe tinang mare buga masha ni hpe sat nat, dingbai dingna njaw na matu tau hkrau, si mani ai ladat hte bungli galaw yang, lawt wa lu ai ginjang nga ai hpe tsun mayu ai lam rai nga li ai.

1990 ning hta Danai mare, Myen hpyendap (Hka-La-Ya-86) kaw na Awng Lawt mare hpe nat kau, dawm kau na matu mare buga masha ni hpe laika shagun dat sai. Dai hpe mare buga masha ni yawng hkrit taw nga nna, kadai mung nsa hparan gwi mat ai. Ngai Nwawt La Raw hte Sara Lane Chang Bawm gaw, mare ting a malai, Awng Lawt mare hte seng nna, sa hparan na matu, myit daw dan let Danai mare de rawt sa wa sai. Danai mare de du wa ai. Danai mare hta mung, Myen hpyendap(Hka-La-Ya-86) de sa woi na matu garum hpyi yu yang, makyin jinghku ni kadai mung, sa tsun garum n'gwi ma ai. Dai majaw, adingtawk tinang hkrai Myen hpyendap (Hka-La-Ya 84) de Byu-ha-hmu hte sa jahkrum sai. Dai shaloi Byu-ha-hmu hte shi a salung sala ni gaw, sinat laknak, nhtu nhkyi marik marawk re ai hpri ni hte, hkrit hpa laknak arung arai ni hte hpring tup di tawn da ai gawk de woi shang wa ma ai.

Dai gawk hta an Sara Chang Bawm yan hpe langai hpang langai san jep ma ai. Byu-ha-Hmu san jep ai gaw *"Nanhte hpe rim kau na, sat kau na, nhkrit ai i? Nanhte mare gaw KIA hpe madi shadaw taw ai mare re. Mare masha yawng hpe rim kau ra ai, gap sat kau ra ai"* nga nna tsun wa ai. Dai hpe ngai Nwawt La Raw kaw nna, bai htan ai *"Nhkrit nngai, hkrit yang mung daini ndai de nsa du sai. Nanhte mungdan a kanu kawa Asuya ni hpe kamhpa let, garum hpyi sa ai lam she re. Anhte gaw, sinat laknak hpai ai wuhpung lahkawng maga hpe hkrit let nga ra ai mung masha ni sha re. Mare hpe*

mung naw makawp maga ya mi, byin wa ai manghkang yawng lit la na nngai" Ngu tsun ai shaloi Byu-ha-hmu gaw myi kaba hte yu nna, minit 3 ram mau mau rai zim nga mat ai.

Dai hpang Byu-ha-hmu bai tsun ai, *"E nan lahkawng bai sa nna, ya na zawn mungdan asuya hpe matut mahkai wa ai majaw anhte mung kabu n-gun lu sai.Ya ahkyak Nanhte hta hpa baw ni garum ra a ta?"* Nga nna bai san ai shaloi bai htan ai *"Anhte mare hta hpaji jawng hte seng ai laili laika hte hkam ja lam a matu tsi mawan ni hte jum ni grai ra ahkyak nga ga ai. Anhte buga de nta htinggaw 200 ram nga ai. Dai majaw mungchying masha hte jawngma mung law ai. Jawng hpe mung anhte mung masha ni hkrai madi shadaw na matu nmai byin wa sai. Ndai lam ni hpe mungdan kanu kawa asuya kaw nna garum madi shadaw la na hpe, ra sharawng ga ai"* ngu nna bai htan dat ai shaloi, *"E madi shadaw na re. Hpawtni kaw nna, nanlahkawng ra ai rai ni hpe jakli langai tup hpring hkra htuk lajang jaw na, Nan lahkawng gaw hpyen kaw na jinghku masa hku sa ai she rai nga myitdai, dai ni nan lahkawng mi nsa du pru yang gaw, hpawt ni kaw na nanhte a mare hpe sa htim gasat wan nat kau na matu hpyen la dat dat na ri ri rai sai"* Nga nna tsun ai.

Matsing: Kaja nga yang Awnglawt mare gaw nta htinggaw 50 jan sha nga ai re. KIA Dapba 2 grupyin na mare yawng pawng tim, htinggaw 200 pi ndu ai rai nga ai. Raitim Dapba 2 grup yin de Myen hpyen Asuya kaw nna, အဖြတ်ကြီး(၄)ဖြတ် (ဆီးဆန်းဆားးဆက်သွယ်ရေး) ngu ai pat shingdang da ai aten re majaw, mung shawa ni hte KIA dap ni jum nlu sha ai aten rai nga ai. Dai majaw jarik law law lu htuk na matu htinggaw shalaw ai lam rai nga ai.

Dai shana gaw Danai mare kaw yup hkring sa la lu sai. Danai mare na Kanau langai rai nga ai, Slg. Sharaw Wawng Naw hte hkrum ai shaloi shi tsun ai. *"Hpu doi e nan hkawng hpe gaw moi na Jinghpaw mau mwi langai nga ai hpa she rai sai. Hpyihpai mung de si mu ga, hpyihpai ni sha kau mu ga ngu nna, munghpyi dat ai, sa shangun dat ai wa, Ja shingwoi hpye ti wa ai hpa she rai ndai"* ya nan hkawng hkrit hpa kaw nna mau hpa, kabu hpa, asuya htuk jaw

dat ai arung arai ni hpe hkam la lu nga myit dai nga nna Myen hpyendap kaw na wa ai hpang bai hkap tau la ai.

Dai hpang shani gaw, Myen asuya hpyendap kaw nna, htuk jaw dat ai tsi mawan hte laili laika buk jakli langai mi tup hpe Danai mare kaw nna, Awng lawt mare de Danaihka hkahku hkan nna htaw lung wa lu sai. Ndai zawn lung wa ai aten, Awng Lawt mare buga masha ni gaw hkrit let yi rawng yi ra de hprawng makoi nga ma ai. Ndai zawn hkrit nna hprawng ai lam gaw, Slg. Nwawt La Raw hte Sara Chang Bawm gaw, at-sawm sha bai lu wa na nre. Zingri Zingrat hkrum let Myen hpy-enhpung hte hpawn woi lung wa na re. Awng Lawt mare hpe mung wan nat kau sana re. Ngu shadu nna, hkrit let hprawng makoi mat ai lam rai nga ai. An lahkawng gaw hpa nra ai sha, laili laika hte tsi mawan ni hpe htaw wa lu sai hpe, Awnglawt mare buga masha ni hte hpaji jawng a matu akyu jashawn jai lang lu sai. Dai sha n-ga, law malawng gaw KIO/KIA Dap ba-2 de jum, laika buk ni hpe mung garan jaw lu sai. Dap ba 2 KIA ni arung arai ni hpe magwi hte sa htaw la nna, 3 ning tup jai lang asung jashawn la lu sai re.

Dai majaw, KIO Dapba-2 kaw na Du jum Panga Zau Nan gaw grai kabu let hkap shakawn ai gaw, *"Nwawt e ram ai ga re, mung masa ngu ai gaw dai hku rai ra ai, hpyen wa a kata kaw na mung awun sha lu ra ai. Ndai ram hkrit tsang ra ai kaw na arung arai hpe KIO Dapba-2 du hkra bai la wa lu ai gaw, nang nrai yang kadai nnga sai"* nga nna n-gun jaw lai wa ai. Ndai zawn Hugawngpa, Nbawn buga, Awnglawt mare kaw shaning 22 ning shanu nga let magam bungli shachyen shaja nga lai wa sai

22

MYITKYINA DE HTAWT SIT SHANU NGA AI

30/1/1992 ning hta, Danai daju ai, Myen hpyendap (Hka-La-Ya 86) kaw na Myen hpyen hpung ni gaw, Awnglawt mare de akajawng du lung wa ai hku re. Dai ten hta KIA hpyenhpung ni mung Danai hku laru majan masing (offensive) galaw nga ai a ten mung rai nga ai. Dai ten hta Awnglawt mare buga masha ni hpe, htawt sit na matu hte arung arai htawk la na matu, nhtoi masum ya ahkang jaw na, nhtoi masum ya jan ai hte kadai nnga lu na. Ngam nga ai ni hpe gap sat na, aja ja ahkyak la na re, ngu nna, Myen hpyen du ni jahkrit shama ai lam hpe hkrum wa ai hku re. Myen hpyendap asuya a mare buga mahkawng shinggyin masing (tsu tsi) ai lam hpe a kajawng galaw ai rai nga ai. Kaja nan nhtoi masum ya du ai hte maren, Awng Lawt mare buga masha ni a dum nta ni hpe Myen hpyen hpung ni gaw, akrin akrawt wan nat kau ya sai.

Dai majaw, Awnglawt mare buga masha ni gaw, ndaw sutgan, nhku sutgan, uwa yam nga, nai mam sumpum ni hpe kabai kau da nna, kadai mung kadai chye ai shara de hprawng htawt ra mat ai. Ndai zawn akajawng htawt shangun ai hpe Myen asuya kaw nna, shara jahkrat ai, garum jaw ai lam hpa

mung nnga ai sha n'ga jahkrit shama let laktik lak na htawt shangun ai re.

Ndai zawn jahkrit shama let htawt shangun ai majaw, ngai Nwawt La Raw a ndaw sutgan rai nga ai, dumsu-21, nga uloi-13, Mam dum hta mam dang-300, Dumhpau sinat-2, nbung sinat-1, u, wa, hkaipyek ni hpe kabai kau da ra mat sai. Dum nta hte gat seng hpe mung wan nat kau hkrum sai majaw, nhku sut gan ni hpe mung law malawng nlu shaw la mat sai. Ndai zawn tinang a mare buga hpe nja nhpra tim, Myen hpyenhpung kaw na kajawng kaja jahkrit let shadut dat ai majaw htawt sit mat ra ai. 5/3/1992 ning hta Hugawngpa, Nbawng buga, Awnglawt mare kaw nna, Myitkyina mare muklum de htawt sit wa sai hku re. Myitkyina buga de du ai aten hta, Shatapru, Mungchying lawk kaw nga ai, mayu kahkau Waga Tang Hkam hte Gindai lawk kaw nga ai, kaji dwi Achyu ni a dum nta masha ni a garum shingtau la ai marang e, Shatapru kaw shanu shingbyi nga hpang wa sai.

21/5/1994 ning kaw nna, Shatapru, Sutngai dingdung, hpung lawk-6, No. 260,SNN. de htawt sit shanu nga ai. Sut ngai dingdung lawk (6) kaw shanu nga ai laman mung hpung hte seng ai alu kunhting lit hpe gunhpai lai wa ai. Dai hpang gaw asak mung kaba wa sai hte maren hkawm wa hkawm sa ai lam hkring sa sai. Kashu kasha ni the, Makyin jinghku, kashu kahkri, kahpu kanau, mayu dama ni yawng hpe mungga lam hte woi lakawn singgawn ai bungli ni hpe sha lu galaw sai. Kasha la kasha 3 hte hpe mung mayaw htinggaw de ya ai, magam bungli ni hpe lajang ngut sai. Ndai gaw ngai Nwawt La Raw a dang di dang dep ai ram galaw lajang da lu ai bungli ni sha rai nga li ai.

Yawng a ntsa e Hpan Wa Ning Sang a
shaman chyeju gaw tut nawng e a nga nga u ga law.

Marip Lamawng Du Wa Nwawt La Raw.

1979 ning, Hugawng pa Nbawn Ga hta nnan htawt yu wa ai aten, dinghku nta masha ni.
Hpang na: Pai – hkra 1. Shd. Lahpai Hting Nan 2. Shd. Nwawt Awng La
3. Du Wa Nwawt La Raw 4. Shd. Ningrang Hkun Naw
Lapran na: Pai – hkra 1. Slg.Nwawt Gum Ja Naw 2. Jan. Wangan Kai Raw 3. Du Wa Nwawt Zau Awng Jan.
Waga Ja Lu 4. Jan. Lahpai Ja Awng hte 5. Kasha Shy.Nwawt Hkawn Ja (pawn da ai).
Shawng na: Pai – hkra 1. Shy.Nwawt Hkam Ing 2. Shd. Nwawt Mung Myit Awng
3. Shd.Nwawt Hkun Seng 4.Shd. Nwawt Naw Awng

2001 February. Myitkyina, Shatapru dum nta kaw Kashu kasha dum nta masha ni hte rau
Hpang na: Pai – hkra 1. Kasha Slg. Nwawt Naw Awng 2. Kashu Shd. Nwawt Zau Jet Awng
3. Kanam. Jan. Masa Ja Mai 4. Kasha Slg. Nwawt Hkun Seng 5. Kanam. Jan. Gwi Seng Mai
Lapran na: Pai – hkra 1. Kasha Shy. Nwawt Nu Nu Doi Ling 2. Du Wa Nwawt La Raw
3. Du Jan. Lahpai Ja Awng 4 Kasha Shy.Nwawt Seng Ra
Shawng na: Kashu Shd. Nwawt Zau Awng

13-7-2010 Machyi Kaba loi mai wa ai aten, Mayu, Dama, kashu, Kahkri nta masha ni hte rau;

Shingdu: pai-hkra (1) Slg. N-gam La Awng (2) Jan. Kumsau Kai (3) Jan. Wangan Kai Raw (4) Du Jan. Lahpai Ja Awng (5) Jan. Nwawt Ja Hpa Lu (6) Jan. Ningrang Ja Awng (7) Jan. Lahpai Nang Brim (8) Slg. Nwawt Mung Myit Awng

Lapran: pai-hkra (1) Jan. Nwawt Hkam Ing (2) Du Wa Nwawt La Raw (3) Shy. Nwawt Seng Ra (4) Slg. Nwawt Naw Awng

Shawng: pai-hkra (1) Shd. Nwawt Zau Awng (2) Shd. Nwawt Sut Jum Naw (3) Shd. Nwawt Zau Jet Awng (4) Jan. Masa Ja Mai

Marip Lamawng Duwa Nwawt La Raw & Jan. Lahpai Ja Awng

1983 Mohkawng ga, Hugawng pa.
1. Sr.Ningrang A Ri Tu,
2. Du Wa Nwawt La Raw,
3. Slg. Nawngna La Awng

1989. Du Wa Nwawt La Raw

1950. Slg.Tingba Tang & Jan.Nwawt Roi (Durip Ga)

1950 hta Gu Tingba Tang & Moidim Nwawt Lu (Durip Ga)

1998 jinghku kasha hkungran poi hta kanu kawa malai hku ta masat ka nga yang

2001 ning, ninggawn hkumra manau poi hta sa du shanglawm ai

2003 ning Kashu Shd. Nwawt Zau Jet Awng, Shd. Nwawt Zau Awng yan hte Kanam jan. Gwi Seng Mai

29-6-2005 Du Wa Nwawt La Raw Myitkyina Shatapru nta hta

2001 ning Marip Lamawng Du Wa Nwawt La Raw & Jan. Masa Ja Awng

29-6-2005 Du Wa Nwawt La Raw-
Myitkyina Shatapru nta hta

2005 January 10, Myitkyina, Shatapru manau wang hta (57) ning hpring Jinghpaw mungdaw nhtoi hta Kasha Nwawt Naw Awng hte rau

2006 January 10 Myitkyina (58) ning hpring Jinghpaw mungdaw nhtoi hta Kahkri Dinrin La Rip hte rau

2006 ning Marip Lamawng
Du Wa Nwawt La Raw &
Jan. Masa Ja Awng

Du Wa Nwawt La Raw
2006 ning na sumla

2007 ning, Myitkyina, Shatapru manau wang hta (60) lang na Jinghpaw mungdaw nhtoi hta Du Wa Nawt La Raw & Kasha Nwawt Naw Awng hte rau

30-10-2009 Du Wa Nwawt La Raw Tengchung-Myitkyina lam hpe wa du hkawm chyai ai

11-4-2009 Sadung Lan Na Hka Rum de Kasha Nwawt Mung Myit Awng & Kashu Um Matsaw Tu hte sa du hkawm chyai yang

11-4-2009 Sadung Lan Na Hka Rum de Kasha Nwawt Mung Myit Awng & Kashu Um Matsaw Tu yan hte shani shat lu sha sha nga yang

13-7-2010.
Du Wa Nwawt La Raw hte
Kana ba Nwawt Lu Hpa hte
Shatapru nta kaw rau

13-7-2010 Dum nta
masha ni hte
hpang jahtum shana lu
sha sha ai aten

Marip Lamawng
Du Wa Nwawt La Raw
hpang Jahtum shanu nga lai
wa ai Myitkyina, Shatapru
dum nta

12-7-2010 Machyi kaba hkrum nga ai aten, Kanam Masa Ja Mai kaw nna lu sha gawn nga yang

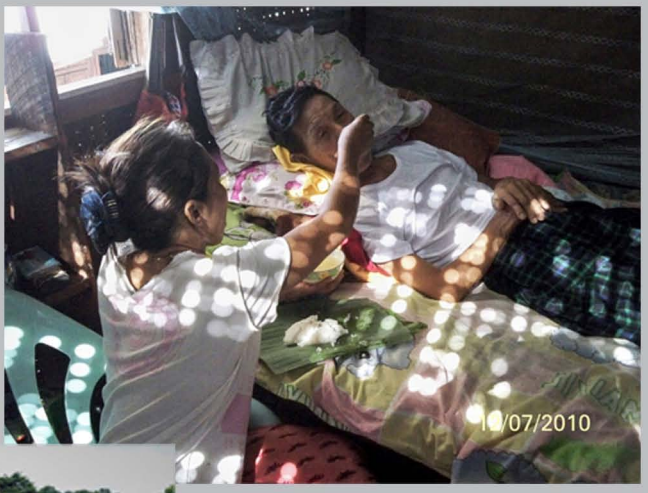

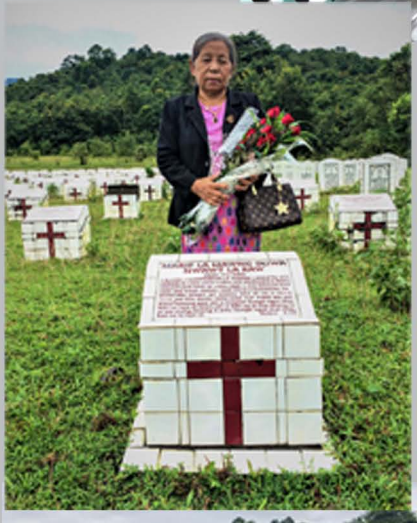

26.9.20. Ningrum ningtau Jan. Masa Ja Awng kaw nna, Chyinghkai wa nnga mat ai 10 ning hpring myitdum masat masa akyuhpyi hkam la ai

26.9.20.Chyinghkai wa nnga mat ai 10 ning hpring myitdum masat masa akyuhpyi hkam la ai
(1) Du Jan Lahpai Ja Awng
(2) Jan. Masa Jai Mai
(3) Slg. Nwawt Naw Awng
(4) Shd. Nwawt Zau Awng

27. 9. 2010 hta; (1) Du Kaba Mabu Di Ram (Myitkyina KIO kyithkai rung Lit Hkam) hte (2) Du Law Chaw Hkawng Zawng yan kaw nna, yawn shawai kumhpa lap sen-2 hpe sa jaw let sa du shang lawm ai hpe Slg. Nwawt Hkun Naw hkap tau la.

26.9.20. Kasha Slg. Nwawt Naw Awng kaw nna, Chyinghkai wa nnga mat ai 10 ning hpring myitdum masat masa akyuhpyi hkam la ai

26-9-2010 Marip Lamawng Du Wa Nwawt La Raw a lup

Chyinghkai Wa A Ta Maka Ni

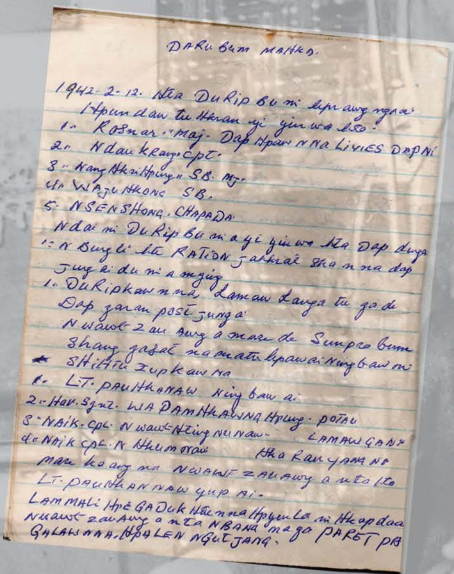

DARU Bum MAKKA.

1942-2-12. Hta DURip Bum ni lapran nga nga
Hpun daw tu Hkran ngi yin wa ai
1. ROSNAR. Maj. Dap Hpan NNA LIVIES DAP Ni
2. NDau kRang cpt.
3. Kang Hkrithpung SB. Mj.
4. WAJU HKONG SB.
5. NSENSHONG. CHAPADA
Ndai ni DuRip Bum ni a yi yin wa Hta Dap dunga
1. N Bung li hta RATION jahkrat sha n na dap
jung ai du ni a myiug
1. DuRipkaw nna, Lamaw Langa tu ga de
Dap garan post junga
N wawt Zau Awng a mare de Sumpra bum
Shang gasat na matu lapawai Ning baw ni
SHIHTU Zupkaw na
1. LT. PAUHKANAW Ning baw ai
2. Hav. Sgnt. WA DAMHKAWNA Hpung potau
3. NAik. cpl. N wawt Hting Nu Naw LAMAW GANG
4. NAik cpl. N Hkum ... Hka Ranyang NG
mare kaang na NWAWT ZAU Awng a nta Hta
LT. PAUHKANNAW yup ai.
LAMMALi Hpe GADuk Hkunna Hpyen La ni Hkap daa
NWAWT zau Awng a nta NBANA mago PARET PA
GALAWNNA, HPALEN NGUT JANG.

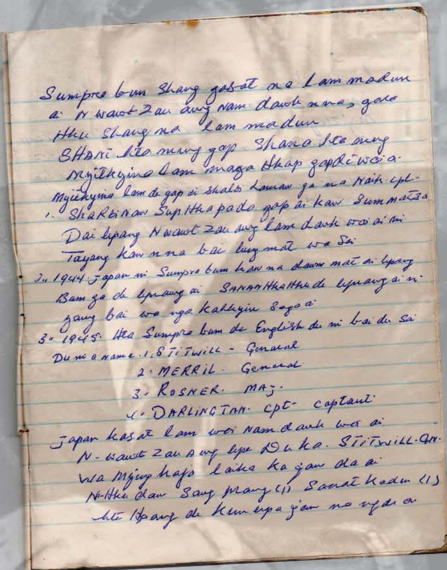

Sumpra bum Shang gasat na Lam madun
ai N wawt Zau awng nam dawk nna, gale
Hku shang na lam madun
SHAni Hta mung gap Shana Hta mung
Myitkyina lam maga Hkap gap ai wa ai
Myitkyina lam de gap ai shalai Lamaw ga na Naik. cpl.
1. ShaRbinaw Sup Hkapada gap ai kaw Simmatsa
Dai lapang Nwawt Zau awng lam dawk wa ai ni
Tayang kaw nna bai lung mat wa sai
2. 1944 Japan ni Sumpra bum kaw na dawm mat ai lapang
Bum ga de lapang ai SANAN Hka Hku de lapang ai ni
gang bai wa nga kahkyin sa ga ai
3. 1945. Hta Sumpra bum de English du ni bai du sai
Du ni a name. 1. STiTWiLL - General
2. MERRiL. General
3. ROSNER. MAJ.
4. DARLINGTAN. cpt - captain
Japan kasat lam wa nam dawk wa ai
N-wawt Zau Awng hpe Duka. STiTWiLL. Gn.
wa Myit hkrum laika ka jaw da ai
N-Hku daw Sang mang (1) Sanat kadun (1)
hta lapang de kum hpa jaw no ... a

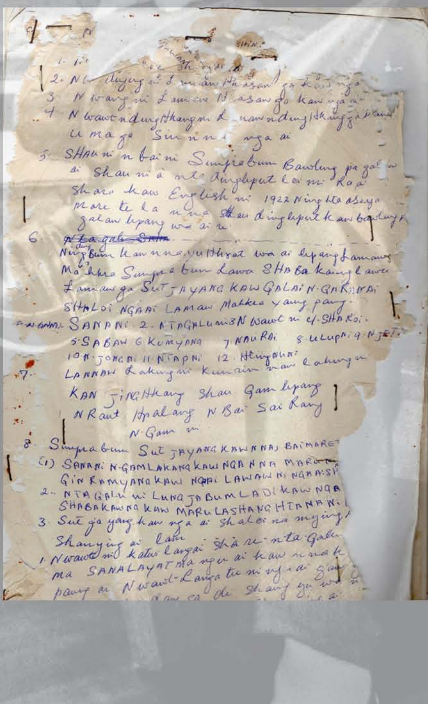

2. N... dujang ... Hkasan ga kaw nga ...
3. N wang ni Lamaw Hkasaw ga kaw nga ai
4. N wawt ndung Hkang ni Lamaw ndung Hkang ga ...
u ma ga Sim nna nga ai
5. SHAU ni n bai ni Sumpra bum Bawlung ga gal ...
ai Shau ni a nta dinglapat la ni Koa ...
Sharo kaw English ni 1922 Ning Hta ...
mare te la nna Shau dinglapat kaw ...
galaw lapang wa ai ...
6. ~~N La gale Sam~~
Ning Bum kaw nna, yu Hkrat wa ai lapang Lamaw
Ma hkra Sumpra bum Lawa SHABA kaung Lawa
Lamaw ga SUT JAYANG KAW GALAi N-GAKSNAi
SHALOi NGAAi LAMAW Makka yang pang
SANANi 2. NTAGALUM 3N wawt ni 4. SHAROi.
5. SABAW 6 KUMYANG 7 NAURA 8 ULUPN 9 NJET
10. JONGAI 11 NTAPAi 12 Hting nan
7. LANNAW Lakung ni Kumaw Lakung ...
KAN JiNGHKang Shau Gam lapang
NRawt Hpalang N Bai Sai Kang
N. Gam ni
8. Sumpra bum SUT JAYANG KAWNNA BAiMARE
(1) SANANi N-GAMLAKANG KAW NGA NNA MARA...
GiN RAMYANG KAW NGAi LAWAW Ni NGAH ASH
2. NTAGALU ni LUNG JA BUM LADi KAW NGA
SHABAKAWNG KAW MARU LASHANG HTANA Ni
3. Sut ga yang kaw nga ai Shalai na myiug
Shanying ai Lam ...
1. Nwawt ni Katw Langai Sha ni nta Galu
ma SANALAYAT Ma ngu ai kaw nna k
pang ai N wawt Langa tu ni nga ai ga ...

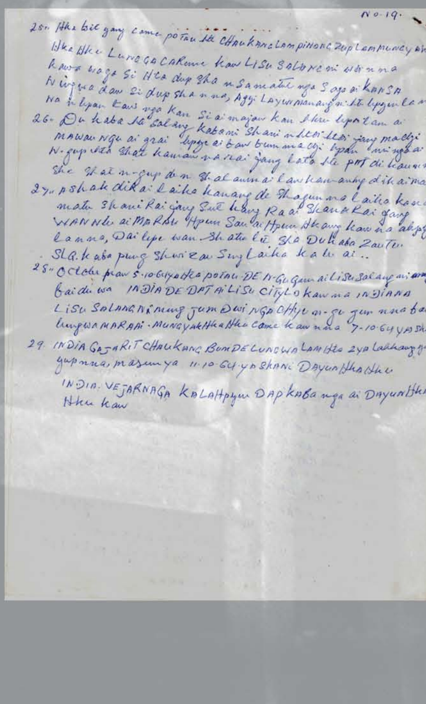

NO. 19.

25. Hka bit gang Came potau Hta CHAUKANG Lam piNONG Zup Lam MUNGYAK
Hka Hku LUNG GA CARame kaw LiSU SALANG ni wa nna
N ingna daw Si dup Sha n Sa matu nga Saga ai KAN SA
Na ni lapan kaw nga kan Si ai majaw kan Hku lapan Lam ai
26. Du kaba Hta Salang kaba ni Shani ndai Hta jang machyi
MAWAU NGU ai grai lapyi ai baw bum ma chyi lapan ni nga ai
N-gup Hta Shat kamaw na nai jang kata Hta ...
She Shat n-gup de n Shat ...
27. Ashak dikai laika kanang de Shagun na laika kan a
matu Shani Rai gang Sut kang Ra ai Shana Rai gang
WAN Hta ai MaRAH Hpum Sau ni Hpum Hkawng kaw na ...
lamna, Dai lapa wan Shatu lu SKA DUKaba Zau Tu
SLG. kaba pung Shani Zau Sang Laika ka lu ai..
28. October praw 5-10 Ga ya Hka potau DE N-Ga Gam ai LiSu Salang ni ...
bai du wa INDiA DE DAT ai LiSu CiTyLo kaw na INDiANA
LiSu SALANG ni mung jum Dwi nga CHyu ni ga yan nna bai
lungwa MARAi MUNGYAK Hka Hku came kaw nna 7-10-64 YA SHA
29. INDiA GaJaRiT CHAUKANG Bum DE LUNG WA Lam Hta 2ya lahkawng ga
yup nna, masum ya 11-10-64 ya Shani Dayun Hka Hku
INDiA. VEJARNAGA KaLaHpyu DAP kaba nga ai Dayun Hka
Hku kaw

Du Wa Nwawt La Raw a kashu kasha matu mara ni.

2018 Washinton D.C US hta.
Slg. Nwawt Hkun Seng

2022-07-04 Louisina, US hta shanu nga ai Slg. Nwawt Hkun Seng & Jan. Waga Roi Ja, Kasha Shd. NW. Seng Mung Du & Shy.NW Emily Mun

2022 Louisina, US hta shanu nga ai Slg. Nwawt Hkun Seng & Jan. Waga Roi Ja, Kasha Shd. NW. Seng Mung Du & Shy.NW Emily Mun

19.3.2019 Slg. Nwawt Naw Awng,
Switzerland, Geneva. UN zuphphawng
sa lawm ai shaloi

5.5.2017 Jan. Masa Ja Mai &
Kasha Shd. NW Zau Jet Awng

2019 Happy New Year, MKN.
Shatapru Church hta
Slg. Nwawt Naw Awng & Jan. Masa Ja Mai,
Kasha Shd.NW Zau Jet Awng

29.12.2015 Jan. Nwawt Hkawn Ja & Slg. Dingrin La Rip, kasha ni
(1) Shy. Dingrin Ja Mun Mai, (2) Shy. Dingrin Ja Lai Awng (3) Shd. Dingrin Zau Seng Awng
(4) Shy. Dingrin Roi Nau (5)Shd. Dingrin Zau Sut Naw

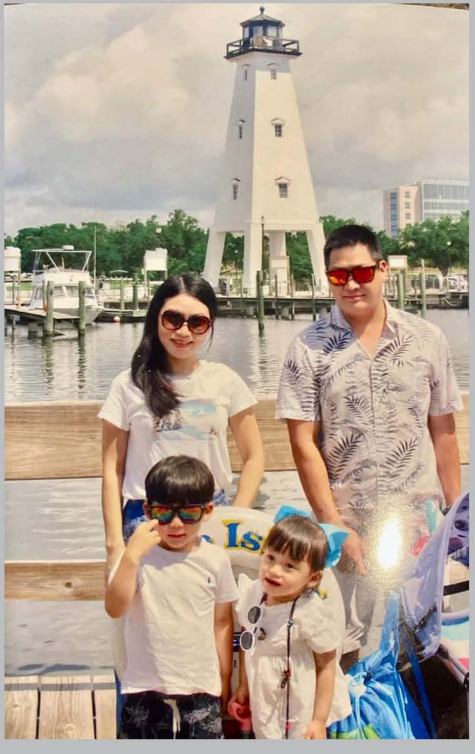

2022 Louisina, US hta shanu nga ai
Jan. NW Nu Nu Doi & Slg. AChyu Zau Raw,
Kasha Shd. Achyu Zau Dan seng &
Shy. Achyu Ja Nu Awng

Sr. Jangmaw Gam Maw &
Sr Jan. Nwawt Seng Ra hte Kasha
Shd. Jangmaw Jang Gun Bau,
Shd. Seng Nawng Lat

2019 Yangon.
1. Shd. NW Zau Awng
2. Shd.NW Zau Jet Awng.
3. Shd.NW Sut Jum
KFC lu sha nga yang

29.12.2015
1.Shd. NW Zau Jet Awng
2. Shy.NW Seng Ja
3. Shd. NW Zau Awng
4. Shd. NW Sut Jum
5. Kanu Masa Ja Mai

2001 January. Myitkyina, Shatapru dum nta kaw Kashu kasha dum nta masha ni hte rau
Hpang na: Pai – hkra 1. Kasha Jan. Nwawt Hkawn Ja 2. Kasha Slg. Nwawt Naw Awng
3. Kasha Slg. Nwawt Hkun Seng 4. Kasha Slg.Nwawt La Htoi
Lapran na: Pai – hkra 1. Kasha Shy.Nwawt Seng Ra 2. Du Wa Nwawt La Raw 3. Du Jan. Lahpai Ja Awng
4. Kasha Shy. Nwawt Nu Nu Doi Ling
Shawng na: Pai – hkra 1. Kanam. Jan. Masa Ja Mai 2. Kashu Shd. Nwawt Zau Jet Awng
3. Kashu Shd. Nwawt Zau Awng 4. Kanam. Jan. Gwi Seng Mai

23

SALANG NWAWT LA RAW SHANGAI SHAPRAT DA AI NSHANG HKRAT KASHA NI

1. Slg Nwawt Hkun Seng hte
   Jan Waga Ja Roi (USA)
2. Slg, Nwawt Naw Awng (Bsc) hte
   Jan Masa Ja Mai
3. Jan Nwawt Hkawn Ja hte
   Slg, Dingrin Larip
4. (Slg, Nwawt La Htoi) hte
   Jan Gwi Seng Mai
5. Shy, Nwawt Seng Ra (Bsc, Mdiv) hte
   Sr.Jangmaw Gam Maw
6. Shy, Nwawt Nu Nu Doi Ling (Bsc) hte
   Slg.Achyu Zau Raw (USA loisiana)

ni hpe shangai shaprat da sai

Kashu yawng pawng yawngpawng (15) a kaji dwi rai nga ai.

24

SLG NWAWT LA RAW MADU YESU A LATA HTA WUNDOI WA AI

Marip Lamawng Du wa, Nwawt La Raw gaw, 26/9/2010 ning 11:45 AM aten hta, machyi makaw ai lam hkrum nna, Myitkyina, Shatapru nta No. SNN(260) hta sumsing mungdan de wundoi mat wa sai. Hkum tsawp hpe Nawng Nang Wunpawng Lupding Lup-ra de wa makoi mayang tawn sai.

Matsing: Makoi mayang poi lamang hta KIO a gawng malai hku nna, (1) Dkb.Mabu Di Ram (Myitkyina KIO kyinhkai rung lit hkam) hte (2) Du Law Chaw Hkawng Zawng yan sa du nna, MMK 200,000/-(Lap Sen-2 tup) hpe sa du garum madi shadaw masat masa galaw ma ai. Dai hpe kashu kasha dum nta masha ni hku nna mung, chyeju dum matsing sumhting galaw da ga ai.

25

MARIP LA MAWNG DU WA NWAWT LA RAW (KIO KYITHKAI DAT KASA INDIA) KAW NA KASHU KASHA NI KASI LA MAI AI LAM HTE LAKLAI AI LAM

- Tinang tingyeng akyu ara ntam ai, Wunpawng amyu sha hte mungdan a matu asak ap nawng let magam gunhpai shachyen shaja lai wa ai.

- Makyin jinhku, mayu, dama, kahpu kanau, kashu kasha ni hpe tsawra myit kaba hte woi zinlum singgawn la ai hte lam madun la chye ai. Makyin jinghku ni, kashu kasha ni mung shi hpe lak lai rai, grai tsaw ra hkrum ai wa re. Kanawn mazum ai lam, n-gup ga shaga ai lam hta nyam ai wa re.

- Numwawn numla ai, Jinghpaw Wunpawng htunghkring ningli ni hte, ru hka manghkang ni hpe hparan ai shaloi, tengman ai maga de shang tsap let, dawdan hparan ya lu ai.

- N'jaw n'ang ai hku galaw taw nga ai rai yang, kadai hpe raitim nhkrit ai, Kaning re ai salang wa (shnr) wuhpung hpe raitim gwi gwi lu tsun ai. Daw dan hparan gwi ai wa re.

- Shi hpe pawnba ai kanu kawa, makyin jinghku, manaw manang hte wuhpung wuhpawng ni hpe chye ju dum chye ai. Kadai hpe raitim mara shagun ai lam n'galaw dan ai. Mara raw ya let, shakawn shagrau hkat ai lam hpe sha galaw woi ai.

- Makam masham lam hta kri dung ai kawa langai re. Kam sham myit hte magam bungli hpe grai shakut shaja ai kawa langai re.

- Kashu kasha ni hpe numhtet numra ga hte matsun maroi ga ni hpe atsawm sha hkaidan tsun dan ai, lam madun da chye ai, labau hka nkap ai kawa re. Chyinghkai Kawa lit hpe kang kang ka ka lit la ai gunhpai ai kawa langai re. Kashu kasha ni a matu shawnglam de gwi gwi tsap ya lu ai share shagan ninghkring rai nga ai.

- Kaning re ai hkrit hpa hku hpyen majan kaw na raitim lawt wa lu ai. Hpyen wa a lata kaw lang hte lang rim san jep hkrum ai rai tim, Laja lana zingri hkrum sha ai lam nnga ai sha, asak lawt wa lu ai lam ni gaw, Marip Lamawng Du wa.Nwawt La Raw a lak lai ai lam ni rai nga ai.

26

MARIP LA MAWNG DU WA NWAWT LA RAW (KIO maigan kyithkai dat kasa)

Asak (71) Ning a labau ginchyum

- 5/1/1939 Sumprabum, La Mawng Langa tu hta daidaw ai.
- 1963-1975 Wungpawng mungdan hte amyu a matu magam gun hpai ai
- 1964-1968 KIO maigan kyit hkai dat kasa(India) lit gun hpai ai.
- 1992-2010 Hugawng pa - Myitkyina htawt sit shanu nga ai
- 26/9/2010. 11:15 AM hta Madu yesu hta yup pyaw wa sai.

Karai Kasang gaw shi a magam bungli ngut nna, ban sa nga ai zawn, shi a ban sa ai hta shang lu ai wa mung, tinang a amu bungli ngut mat nna, ban sa lu nga ai. [Hebre 4:10]

Marip La Mawng Duwa Nwawt La Raw (KIO maigan kyithkai dat kasa) a Nawng Nang Lupding Lupra